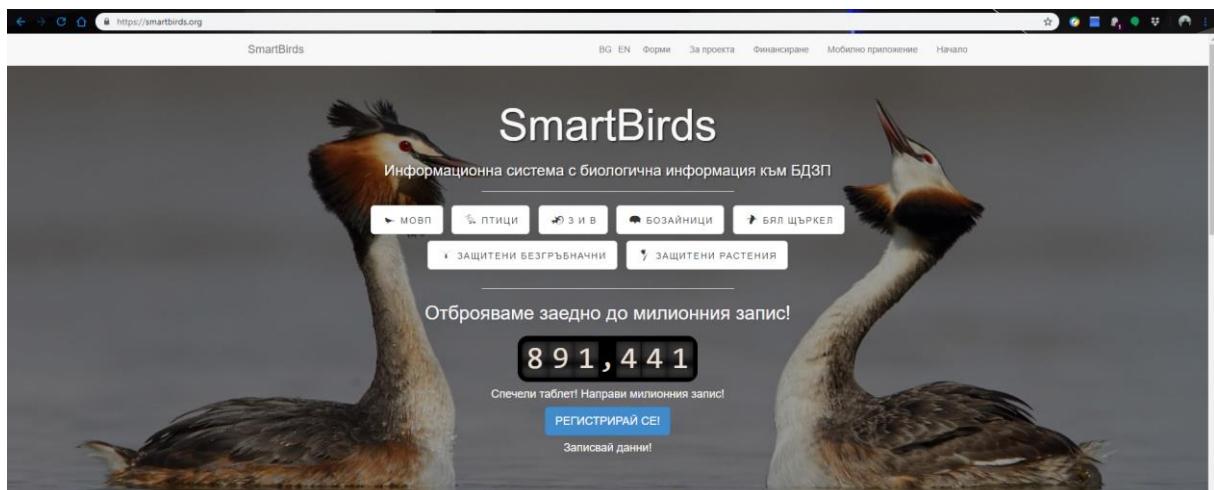

Инструкции за работа

SmartBirds:

Информационна система с биологична информация към БДЗП

Георги Попгеоргиев, Светослав Спасов, Юрий Корнилев

Актуално за версия 0.11.5 на онлайн базата данни www.SMARTBIRDS.ORG и версия 1.2.17 на мобилното приложение [SMARTBIRDS PRO](#)

Препоръчителен начин за цитиране:

ПОПГЕОРГИЕВ Г., СПАСОВ С. & КОРНИЛЕВ Ю. 2015. SmartBirds: Информационна система с биологична информация към БДЗП. Достъпно на <https://smartbirds.org>

Recommended citation:

POPGEORGIEV G., SPASOV S. & KORNILEV Y. V. 2015. SmartBirds: Information system with biological information of the BSPB. Available at <https://smartbirds.org>

Българско дружество за защита на птиците

2015–2018

Благодарности

Изказваме най-сърдечни благодарности към всички потребители, които използват онлайн базата данни (www.SMARTBIRDS.ORG) и мобилното приложение ([SMARTBIRDS PRO](#)), за това, че предоставят информация, която да бъде използвана за преки природозащитни дейности. Сред най-значимите успехи постигнати посредством използването на информацията досега можем да посочим:

- Реализирането на Атлас на гнездящите видове птици в Европа;
- Обявяването на нови защитени зони – 33 „Рила буфер“;
- Аргументирането на мерки за опазване на редица територии важни за биологичното разнообразие;
- Аргументирането при изготвянето на жалби за опазване на видове и местообитания, като например казуса с Калиакра;
- Опазване на местата за гнездене и зимуване на редица редки и застрашени видове като малкия креслив орел, царския орел, египетския и белоглавия лешояди, червеногушата гъска, малкия корморан и др.

Изказваме най-сърдечни благодарности на целия екип на БДЗП и на програмистите от „КОД6“ ООД за всичките съвети, препоръки и търпението през целия период на изграждане и развиване на системата.

Изказваме благодарности и към колегите от Националния природонаучен музей – БАН за цялостното съдействие за разработването на формите „Защитени безгръбначни животни“, „Земноводни и влечуги“, и „Бозайници“.

Изказваме благодарност на Чавдар Гусев от Института по биоразнообразие и екосистемни изследвания, при разработването на формата за „Защитените растения“.

Авторите

Съдържание

БЛАГОДАРНОСТИ.....	1
СЪДЪРЖАНИЕ.....	2
УВОД	5
ФИНАНСИРАНЕ.....	6
НАЧАЛО: РЕГИСТРАЦИЯ НА ПОТРЕБИТЕЛ	7
ОНЛАЙН БАЗА ДАННИ WWW.SMARTBIRDS.ORG.....	10
ВХОД В БД.....	10
НАЧАЛЕН ЕКРАН	10
УПРАВЛЕНИЕ НА ПРОФИЛА	11
ПРИЯТЕЛИ	12
ПРОФИЛ.....	13
СМЯНА НА ПАРОЛА.....	13
ЗАБРАВЕНА ПАРОЛА.....	13
ЛИЧНИ И СПОДЕЛЕНИ ДАННИ.....	14
ПУБЛИЧНИ ДАННИ	15
ЕКСПОРТ НА ДАННИТЕ	16
ФОРМАТИ НА ЕКСПОРТИРАННИТЕ ДАННИ:	18
ФОРМИ И ТИПОВЕ ДАННИ	20
ТЪРСЕНЕ И РАЗГЛЕЖДАНЕ НА КАЧЕНАТА ИНФОРМАЦИЯ ПОД ФОРМАТА НА СПИСЪК И КАРТА	21
ЗАРЕЖДАНЕ НА ЗАПИСИ	21
СОРТИРАНЕ НА ЗАПИСИ.....	21
ИЗБОР НА ЗАПИСИ ЗА ЕКСПОРТ / ИЗТРИВАНЕ.....	21
ФИЛТРИРАНЕ НА ЗАПИСИ.....	22
ИЗТРИВАНЕ НА ЗАПИСИ	23
ВИЗУАЛИЗАЦИЯ И РЕДАКЦИЯ НА ЗАПИС	24
РАЗГЛЕЖДАНЕ НА ПОРЕДИЦА ОТ ЗАПИСИ	25
СЪЗДАВАНЕ НА НОВ ЗАПИС (НОВО НАБЛЮДЕНИЕ).....	26
ДОБАВЯНЕ / ПРЕМАХВАНЕ НА СНИМКА.....	28
ДОБАВЯНЕ / ПРЕМАХВАНЕ НА ТРАК	29
ОПИСАНИЕ НА ФОРМИТЕ И ТАБЛИЧНО ПРЕДСТАВЯНИЕ НА ПОЛЕТАТА	
.....	30

ФОРМА МОНИТОРИНГ НА ОБИКНОВЕНИТЕ ВИДОВЕ ПТИЦИ (МОВП)	30
ФОРМА ПТИЦИ.....	32
ФОРМА ЗЕМНОВОДНИ И ВЛЕЧУГИ.....	35
ФОРМА БОЗАЙНИЦИ	38
ФОРМА ЗАЩИТЕНИ БЕЗГРЪБНАЧНИ.....	41
ФОРМА ЗАЩИТЕНИ РАСТЕНИЯ	43
ФОРМА БЯЛ ЩЪРКЕЛ	47
МОБИЛНО ПРИЛОЖЕНИЕ SMARTBIRDS PRO	49
ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ	49
НАЧАЛЕН ЕКРАН	49
НАЧАЛО НА МОНИТОРИНГ	50
РЕДАКЦИЯ НА НАБЛЮДЕНИЕ	56
ИЗГЛЕД НА ОТДЕЛНИТЕ ФОРМИ, ПРЕДСТАВЕНИ В СИСТЕМАТИЧЕН РЕД.....	58
ФОРМА МОНИТОРИНГ НА ОБИКНОВЕНИТЕ ВИДОВЕ ПТИЦИ (МОВП)	58
ФОРМА ПТИЦИ.....	59
ФОРМА ВЛАЖНИ ЗОНИ	60
ФОРМА ЗЕМНОВОДНИ И ВЛЕЧУГИ.....	61
ФОРМА БОЗАЙНИЦИ	62
ФОРМА ЗАЩИТЕНИ БЕЗГРЪБНАЧНИ.....	63
ФОРМА ЗАЩИТЕНИ РАСТЕНИЯ	64
ФОРМА БЯЛ ЩЪРКЕЛ	65
ЗАПАЗВАНЕ НА СУРОВИТЕ ДАННИ ОТ НАБЛЮДЕНИЯТА.....	66
ИЗХОДНИ ДАННИ ОТ МОБИЛНОТО ПРИЛОЖЕНИЕ	66
ЧЕСТО ЗАДАВАНИ ВЪПРОСИ.....	66
КАК МОГА ДА ПРЕВКЛЮЧА ОТ ЕДНА ФОРМА НА ДРУГА ПРИ РАБОТА С МОБИЛНОТО ПРИЛОЖЕНИЕ?.....	66
КАКВО ДА НАПРАВЯ КОГАТО СЛЕД ОПИТ ЗА КАЧВАНЕ НА ДАННИТЕ НА СЪРВЪРА ВСЕ ОЩЕ ИМАМ ЗАПИСИ ЗА КАЧВАНЕ?.....	67
СЛЕД КАТО ОТВОРЯ *.CSV ФАЙЛА НА КОМПЮТЪРА СИ ДАННИТЕ СА МИ НА МАЙМУНИЦА, КАКВО ДА ПРАВЯ?	68
ПРЕДСТАВЕНОТО ID ВЪВ ФОРМИТЕ УНИКАЛНО ЛИ Е?.....	68
КЪДЕ СЕ ПАЗЯТ ДАННИТЕ В МОЕТО МОБИЛНО УСТРОЙСТВО?	68

КАК ДА ПОЛЗВАМ КАРТИ ОФЛАЙН?.....	68
МОГА ЛИ ДА ВИЗУАЛИЗИРАМ *.KML ФАЙЛОВЕ НА КАРТАТА?.....	68
ОТКРИХ ГРЕШКА / ИМАМ ИДЕИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ РАБОТАТА НА SMARTBIRDS	69

Увод

SMARTBIRDS е обществено достъпна информационна система с биологична информация към БДЗП създадена за да улесни както хората, които се занимават професионално със събиране на биологична информация, така и природолюбителите, при техните срещи с дивата природа. Записването на всяко едно наблюдение подпомага природозащитните дейности в България.

SMARTBIRDS представлява електронен дневник за бързо и лесно записване на полеви наблюдения на птици, земноводни, влечуги, бозайници, защитени безгръбначни и растения в България. Дневникът съдържа набор от стандартни форми с полета за събиране на най-важните полеви данни.

SMARTBIRDS е удобна както за събиране както на единични наблюдения, така и за провеждането на мониторингови изследвания.

Събраната информация лесно може да се споделя с приятели и колеги както директно онлайн, така и чрез елементарното създаване на архиви съдържащи полевите данни, снимковия материал, и GPS данните от маршрути.

Системата SMARTBIRDS се състои от два компонента, които могат да се използват както заедно, така и отделно: онлайн базата данни www.SMARTBIRDS.ORG и приложението [SMARTBIRDS PRO](#) за операционната система Андроид. SMARTBIRDS PRO е предвидено за събиране на наблюденията на терен и добавянето им към онлайн базата данни на www.SMARTBIRDS.ORG, където може да преглеждате и работите с всичките си данни. Онлайн базата данни позволява и директно добавяне на наблюдения (например, стари записи на хартиен носител) чрез уеб браузър (например Internet Explorer, Chrome или Mozilla Firefox), ползвайки формите/полетата на уеб сайта.

Чрез използването на вградения в мобилното устройство GPS приемник, SMARTBIRDS PRO ви позиционира на Гугъл карти (нормална, сателитна и хибридна) или Open Street Map (OSM), позволяващи онлайн и офлайн използване. Приложението позволява фотографиране на наблюдавания обект и директно добавяне на номера на изображението в полевия дневник.

Финансиране

Първата версия на мобилното приложение е създадено в рамките на проект „*Модерната природозащита: съвременни комуникации в подкрепа на науката на гражданите*“, финансиран по програма „Мтел еко грант“.

Модулът за Мониторинг на обикновените видове птици (МОВП) към портала SmartBirds.org е финансиран по проект „*Птиците за хората и хората за птиците: с добра воля за активно опазване на природата*“ в рамките на Програми BG03 в България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство 2009–2014 г.

Последващите версии и онлайн платформата са разработени чрез следните проекти, финансиран от програма LIFE на Европейския съюз:

- „Опазване на ключови горски хабитати на малкия креслив орел в България“ (LIFE12 NAT/BG/001218);
- „Възстановяване и устойчиво управление на хранителни местообитания на царския орел в ключови зони от Натура 2000 в България“ (LIFE14 NAT/BG/001119);
- „Опазване на царския орел чрез намаляване смъртността, причинена от електрическата инфраструктура“ (LIFE12 NAT/BG/000572);
- „Опазване на застрашени видове птици чрез обезопасяване на опасни за тях въздушни електропроводи в защитени зони от Натура 2000 в Западна България“ (LIFE16 NAT/BG/000612);
- "Нова Надежда За Египетския Лешояд" (LIFE16 NAT/BG/000874);
- „Спешни мерки за възстановяване и дългосрочно опазване на крайбрежната лагуна Атанасовско езеро“ (LIFE11/NAT/BG/000362);
- “Опазване на черните и белоглавите лешояди в Родопите” (LIFE14/NAT/NL/000901).

Начало: регистрация на потребител

Използването на онлайн системата и мобилното приложение изисква регистрация. Ако нямате регистрация, единствено, което можете да видите на уеб страницата е карта с приблизително разпределение на съхраните до момента данни, но без детайлна информация.

За да използвате пълната функционалност на системата (напр. за събиране и редакция на данни или преглеждане на публичните данни на други потребители) трябва да се регистрирате като потребител на следния адрес: [HTTPS://SMARTBIRDS.ORG/REGISTER](https://SMARTBIRDS.ORG/REGISTER)

Създаване на нов профил

Име

Фамилия

Е-поща

Парола

Повторение на парола

[Приемам условията за ползване](#)

[Съгласен съм личните ми данни да се обработват](#)

Регистриране   Вход   BG EN

Задължително условие преди регистрацията е да прочетете внимателно „Условия за ползване“ – актуалният вариант е достъпен онлайн на началната страница [HTTPS://SMARTBIRDS.ORG](https://SMARTBIRDS.ORG). Попълнете коректно формата и натиснете бутона **Регистриране**.

Условията за ползване са следните:

1. Изложените на тази страница Условия за ползване регламентират използването на мобилно приложение SmartBirds Pro и/или интернет страницата <https://smartbirds.org> от страна на Потребителите при спазване на описаните условия. Те представляват по своята същност договор между собственика на приложението и страницата (напр. Собственик), от една страна, и всеки един от потребителите им (напр. Потребител), от друга, чрез който страните по него уговорят своите права и задължения и се ангажират изрично с точното спазване на условията.
2. Чрез SmartBirds Pro и/или интернет страницата <https://smartbirds.org> Потребителят има възможност да събира данни за наблюдавани от него в природата животински видове (безгръбначни, земноводни,лечуги, птици и бозайници) и растения.
3. Собственикът предоставя на Потребителя правото на достъп и ползване на SmartBirds Pro и/или интернет страницата <https://smartbirds.org>.

4. Всеки Потребител, желаещ да предостави събраните данни на Собственика, следва да се регистрира на интернет страницата <https://smartbirds.org>. Регистрацията изиска запознаване и отразяване на съгласие с настоящите Условия за ползване.
5. Използване на SmartBirds Pro:
  1. Потребителят има право да съхранява и използва събраните данни за собствени нужди преди или без да ги предоставя на Собственика.
  2. Потребителят има право да предостави събраните данни на Собственика, което се осъществява чрез бутона „Качване“.
6. Използване на <https://smartbirds.org>:
  1. При използване на интернет платформата <https://smartbirds.org> Потребителят предоставя събраните данни на Собственика при попълване и запазване на данните в представените електронни формуляри, след използване на бутона „Запис“.
  2. Потребителят има право да съхранява и използва събраните данни и за собствени нужди.
7. С използване на бутона „Качване“ за SmartBirds Pro или „Запис“ за <https://smartbirds.org> се счита, че Потребителят предоставя данните от наблюденията си доброволно на Собственика.
8. В случай, че Потребителят е предоставил фотография/ии чрез бутона „Качване“ или „Запис“, се счита, че е съгласен и доброволно и безвъзмездно предоставя на Собственика правото на ползване на фотографията/ите по начин, който Собственика прецени.
9. Собственикът декларира и се задължава да обработва и използва получените данни само и единствено за природозащитни цели.
10. Собственикът се задължава, когато използва получените данни, да цитира имената на предоставилия конкретните данни и техния произход.
11. Собственикът няма право и декларира, че няма да използва предоставените от Потребителя фотографии за търговски цели.
12. Собственикът има право по всяко време да преустанови поддържането на мобилното приложение и/или интернет страницата, да осъществи частични или пълни промени по своя преценка и без предварително известие.
13. Собственикът си запазва правото да променя Условията за ползване по всяко време по собствена преценка и без предварително известие.
14. При направени промени по т. 13 следва да бъде публикувано съобщение на интернет страницата, като по този начин Потребителите се считат за надлежно уведомени за направените промени и са обвързани от тях посредством последващото ползване на уеб сайта /или мобилното приложение.
15. Мобилното приложение SmartBirds Pro и интернет страницата <https://smartbirds.org> са създадени и са собственост на Българско дружество за защита на птиците (БДЗП). Целта на приложението е да улесни хората, които се занимават професионално със събиране на биологична информация, както и природолюбителите, при техните срещи с дивата природа.
16. Собственикът (БДЗП) е регистриран администратор на лични данни с рег. №206025, с което декларира, че предоставени му лични данни от Потребителите няма да бъдат

използвани за други цели, освен вече посочените, и при спазване на българското законодателство.

Изключения:

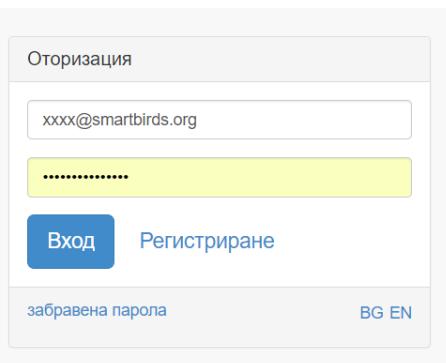
1. В случаите, в които Собственикът (БДЗП) с договор възлага на трето лице събиране на биологична информация чрез SmartBirds Pro и/или <https://smartbirds.org>, собствеността на получените данни се регламентира с договора за възлагане между страните. Той изключва настоящите Условия за ползване.

Онлайн база данни www.SMARTBIRDS.ORG

В настоящия раздел са представени възможностите и функционалностите на онлайн базата данни.

Вход в БД

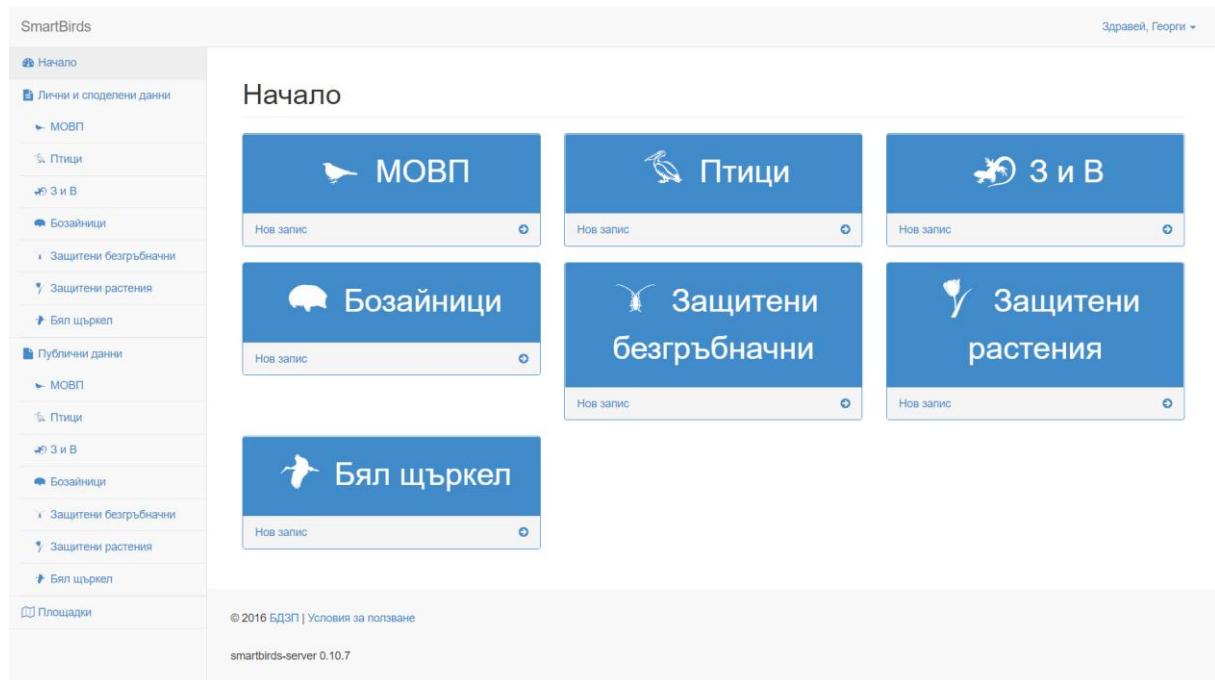
Когато имате валидна регистрация, за да влезете в системата изберете **Вход** от менюто в горната част на началната страница или въведете директно адреса [HTTPS://SMARTBIRDS.ORG/LOGIN](https://SMARTBIRDS.ORG/LOGIN). Въведете потребителското си име/емайла и парола и натиснете бутона **Вход**.

The screenshot shows the 'Authorization' (Оторизация) login page. It has two input fields: the first contains 'xxxx@smartbirds.org' and the second contains a redacted password. Below the fields are two buttons: 'Вход' (Login) in blue and 'Регистриране' (Registration) in grey. At the bottom left is a link 'забравена парола' (Forgot password), and at the bottom right are language links 'BG EN'.

Начален экран

На началния екран е представена основна информация за отделните форми за наблюдения, подредени идентично в две категории: „Лични и споделени данни“ и „Публични данни“.

The screenshot shows the main dashboard ('Начало') of the SmartBirds system. On the left is a sidebar with navigation links for 'Лични и споделени данни' (Personal and shared data) and 'Публични данни' (Public data). The main area displays six cards representing different observation categories:

- МОВП**: Bird observations (Птици)
- З и В**: Insects (Задръбънчани)
- Бозайници**: Mammals (Бозайници)
- Защитени безгръбначни**: Protected invertebrates (Защитени безгръбначни)
- Бял щъркел**: White stork (Бял щъркел)
- Задръбънчани**: Insects (Задръбънчани)

Each card has a 'Нов запис' (New record) button. The top right corner shows the user's name 'Здравей, Георги'.

Преди да се запознаем с управлението на профила е важно да знаем няколко ключови неща относно вашите и споделените данни в онлайн базата данни (БД).

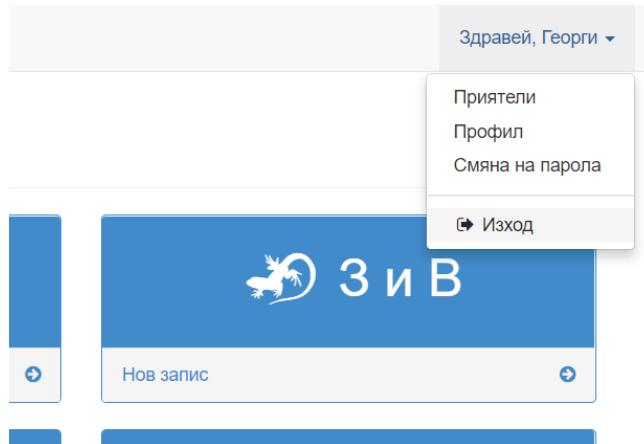
- Лични и споделени данни – това са всички въведени от вас данни през мобилното приложение или директно въведени в БД, както и тези споделени с вас от ваш приятел (виж т. [Лични и споделени данни](#)). Всеки потребител има пълен достъп до собствените данни, като може да ги променя, изтрива, сваля и др. Наред с това всеки потребител може да избере дали профилът и данните му да са публични или не, както и дали данните му да бъдат включени в публичната статистика, видима и за нерегистрирани посетители на сайта www.SMARTBIRDS.ORG (виж т. [Профил](#));
- Публични данни – това са данните на потребителите, които споделят наблюденията си с останалите потребители. Данните за чувствителни видове, които могат да бъдат обект на посегателства, както и отделни наблюдения, които са маркирани като поверителни, остават скрити, дори и техните автори по принцип да споделят данните си. Това се прави с цел да се предотврати използването на системата за извършване на престъпления против природата.

Ограничения на потребителите в публичния профил:

- Всеки регистриран потребител има възможност да вижда данните на другите потребители с изключение на [ЧУВСТВИТЕЛНИТЕ ВИДОВЕ](#) и записите отбелязани с "Поверително";
- Потребителите не могат да променят и/или да свалят данните на други потребители;
- Потребителите могат да виждат само данните на ниво наблюдател, дата, вид, брой индивиди, както и визуализация на наблюденията на карта;
- Системата позволява визуализация до 1000 записи, сортирани по последно наблюдаван вид.

Управление на профила

Бутонът за управление на профила се намира в падащото меню в горния десен ъгъл до вашето име (в случая: Здравей, Георги ▼). Тук има няколко бутона – [Приятели](#), [Профил](#) и [Смяна на парола](#).

Приятели

Тук добавяте или премахвате “приятели”, с които можете да споделяте повече информация от тази, която е достъпна за всички останали регистрирани потребители.

Приятелите:

- могат да преглеждат вашите детайлни данни (т.е. освен наблюдател, дата, вид, брой индивиди, и визуализация на карта, могат да виждат и останалите детайли, както на своите собствени записи);
- могат да виждат записите, които са отбелязани с "Поверително";
- нямат достъп до избраните [чувствителни видове](#);

⚠ Имайте предвид, че списъкът е динамичен и може да бъде променян без предупреждение.

- не могат да променят и/или да свалят вашите данни.

Добавянето на приятел става като въведете e-mail адрес, и натиснете бутоните **Добави** и след това **Запази**. За целта трябва да знаете с кой и-мейл адрес е регистриран приятелят ви в SMARTBIRDS.ORG.

От ляво виждате „Потребителите, с които съм споделил моите данни“, а от дясно – „Потребителите, които са споделили данни с мен“.

За да изтриете “приятел”, натиснете и след това бутона **Запази**.

Модул за управление на приятели

Запази

E-mail:

 Add

Добавете e-mail на потребители, с който искате да споделите данните си. Чувствителните записи няма да бъдат видими.

Потребителите, с които съм споделил моите данни

Георги Попгеоргиев (georgi.popgeorgiev@bspb.org)

Потребителите, които са споделили данни с мен

Георги Попгеоргиев (georgi.popgeorgiev@bspb.org)

Профил

Тук може да видите и коригирате въведените данни за вас. Единствено и-мейл адресът не може да бъде променян, тъй като това е и вашето уникално потребителско име.

Важно при управлението на профила е да изберете в полето „**Публични данни и статистика**“ дали профилът и данните ви да са публични или не. Ако изберете:

- **Профилът и данните ми са публични** – участвате в статистиките и данните за видове са видими в публичния профил (без записите избрани с „Поверително“ и без тези от списъка с [ЧУВСТВИТЕЛНИ ВИДОВЕ](#));
- **Не** – данните са видими единствено за вас, добавените ви приятели и администратора на платформата.

Смяна на парола

Тук може да смените вашата парола. Необходимо е да знаете старата си парола!

Смяна на парола

Стара парола

Нова парола

Повторение на паролата

Забравена парола

Тук може да подновите вашата парола, в случай че сте я забравили. След като изпратите заявка на имейл ще получите линк за новата ви парола.

Забравена парола

E-поща

Лични и споделени данни

Тук са поместени всички ваши събрани данни, разпределени по форми. Изборът на формите става от ляво на вашия экран. Всички представени форми в уебсайта са идентични с тези в мобилното приложение. Събраните данни от мобилното приложение след избиране на бутона **Качване на smartbirds.org**, се разпределят така:

Форми	
Мобилно приложение SMARTBIRDS PRO	Онлайн база данни WWW.SMARTBIRDS.ORG
МОВП (Мониторинг на обикновените видове птици)	МОВП (Мониторинг на обикновените видове птици)
Птици & Влажни зони	Птици
Земноводни и Влечуги	Земноводни и Влечуги (З и В)
Бозайници	Бозайници
Зашитени безгръбначни	Зашитени безгръбначни
Зашитени растения	Зашитени растения
Бял щъркел	Бял щъркел

След като качите данни от мобилното приложение, платформата ви дава възможност за редакция на всеки един от вашите записи. Наред с това платформата позволява директно попълване и редакция на данни.

Тук също може да визуализирате и разглеждате данни, споделени с вас от **вашите приятели**. За целта в полето „Наблюдател“ въведете името на вашия приятел - в дадения по-долу пример това е „Georgi Popgeorgiev“.

#	Място	Дата/час	Променен	Вид	Брой
32163	Бойково	19.03.2017 17:14	19.03.2017 18:09	Гриевък <i>Columba palumbus</i>	Точен брой 1 пеещ мъжки
32162	Бойково	19.03.2017 17:14	19.03.2017 18:09	Син синигер <i>Parus caeruleus</i>	Точен брой 3 пеещ мъжки
32161	Бойково	19.03.2017 17:13	19.03.2017 18:09	Гарван гробар <i>Corvus corax</i>	Точен брой 1 индивиди
32160	Бойково	19.03.2017 17:13	19.03.2017 18:09	Горска зидарка <i>Sitta europaea</i>	Точен брой 5 индивиди

Публични данни

Тук са представени споделените данни от потребителите на SMARTBIRDS.ORG. Всяка избрана форма има следните възможности:

- *Филтриране на данните по наблюдател, вид, и/или дати (от - до)*

Форма Птици Наблюдения от стандартна форма птици

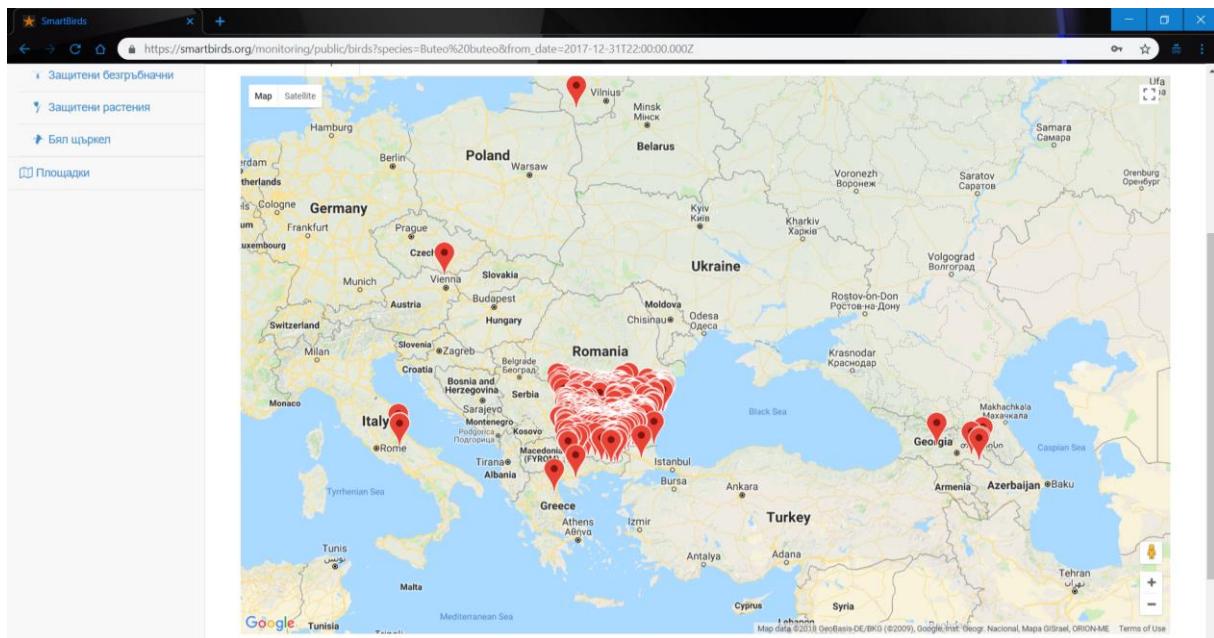
#	Наблюдател	Дата/час	Вид	Брой
888125	Светослав Спасов	12.09.2018 09:14	Зелен кълвач <i>Picus viridis</i>	Точен брой 1 индивиди
887981	Ивайло Димчев	11.09.2018 19:07	Черен кълвач <i>Dryocopus martius</i>	Точен брой 1 индивиди
887977	Йордан Йорданов	11.09.2018 18:45	Малък ястреб <i>Accipiter nisus</i>	Точен брой 1 индивиди
887975	Васил Генчев	11.09.2018 15:25	Тръстиков блатар <i>Circus aeruginosus</i>	Точен брой 1 индивиди
887980	Ивайло Димчев	11.09.2018 13:06	Яребица <i>Perdix perdix</i>	Точен брой 9 индивиди

Форма Птици Наблюдения от стандартна форма птици

#	Наблюдател	Дата/час	Вид	Брой
887600	Васил Генчев	6.09.2018 16:13	Обикновен мишеволов <i>Buteo buteo</i>	Точен брой 1 индивиди
887582	Георги Попгеоргиев	5.09.2018 08:41	Обикновен мишеволов <i>Buteo buteo</i>	Точен брой 1 индивиди
887581	Георги Попгеоргиев	5.09.2018 08:31	Обикновен мишеволов <i>Buteo buteo</i>	Точен брой 1 индивиди
887157	Георги Попгеоргиев	1.09.2018 16:01	Обикновен мишеволов <i>Buteo buteo</i>	Точен брой 1 индивиди
887168	Ивайло Димчев	1.09.2018 08:46	Обикновен мишеволов <i>Buteo buteo</i>	Точен брой 1 индивиди
887142	Георги Попгеоргиев	1.09.2018 08:13	Обикновен мишеволов <i>Buteo buteo</i>	Точен брой 1 индивиди

Избрани от вас записи могат да бъдат визуализирани и на карта с точното местоположение като поставите отметка на избрани от вас записи и натиснете таб с надпис “Карта”. Когато сте в таб “Карта” можете и да филтрирате записите, които да се появяват на картата, по наблюдател, вид и период.

- *Визуализиране на избраните записи на карта*

Публичните данни на други потребители **не могат да бъдат експортирани** от системата (виж по-долу).

Експорт на данните

Ключов компонент на информационната система е възможността за експорт на данните, за целите на архивирането им или за последваща обработка със специализиран софтуер (напр. за статистически анализи).

SMARTBIRDS.ORG ви предоставя два варианта за експорт на данните:

- генериране на *CSV (Comma Separated Values)* текстов файл само с текстовата информация от всички намерени записи (изберете бутона **csv** ограден в червено на фигурата долу);

Форма Птици Наблюдения от стандартна форма птици

Изтегляне | Нова наблюдение

1388/1388 | csv | zip | Генериране на zip файл с всички намерени записи

Наблюдател	Място	От	До
Георги Попгеоргиев	- Всички -		
Вид			
- Всички -			

Списък | Карта

#	Място	Дата/час	Променен	Вид	Брой
887583	Пловдив	5.09.2018 09:18	5.09.2018 16:19	Гарван гробар <i>Corvus corax</i>	Точен брой 1 индивиди
887582	Пловдив	5.09.2018 08:41	5.09.2018 16:19	Обикновен мишолов <i>Buteo buteo</i>	Точен брой 1 индивиди
887581	Пловдив	5.09.2018 08:31	5.09.2018 16:19	Обикновен мишолов <i>Buteo buteo</i>	Точен брой 1 индивиди
887158	Цалапица	1.09.2018 16:02	1.09.2018 16:23	Сива чапла <i>Ardea cinerea</i>	Точен брой 1 индивиди

- генериране на *архивен файл (в ZIP формат)* с цялата съпътстваща информация: текстовата информация за всички избрани записи, включително техните снимки и GPS следи във формат GPX (изберете бутона **zip**, ограден в червено на фигурата долу).

Форма Птици Наблюдения от стандартна форма птици

Изтегляне | Нова наблюдение

1388/1388 | csv | zip | Генериране на zip файл с всички намерени записи, техните снимки и грх файлове

Наблюдател	Място	От	До
Георги Попгеоргиев	- Всички -		
Вид			
- Всички -			

Списък | Карта

#	Място	Дата/час	Променен	Вид	Брой
887583	Пловдив	5.09.2018 09:18	5.09.2018 16:19	Гарван гробар <i>Corvus corax</i>	Точен брой 1 индивиди
887582	Пловдив	5.09.2018 08:41	5.09.2018 16:19	Обикновен мишолов <i>Buteo buteo</i>	Точен брой 1 индивиди
887581	Пловдив	5.09.2018 08:31	5.09.2018 16:19	Обикновен мишолов <i>Buteo buteo</i>	Точен брой 1 индивиди
887158	Цалапица	1.09.2018 16:02	1.09.2018 16:23	Сива чапла <i>Ardea cinerea</i>	Точен брой 1 индивиди

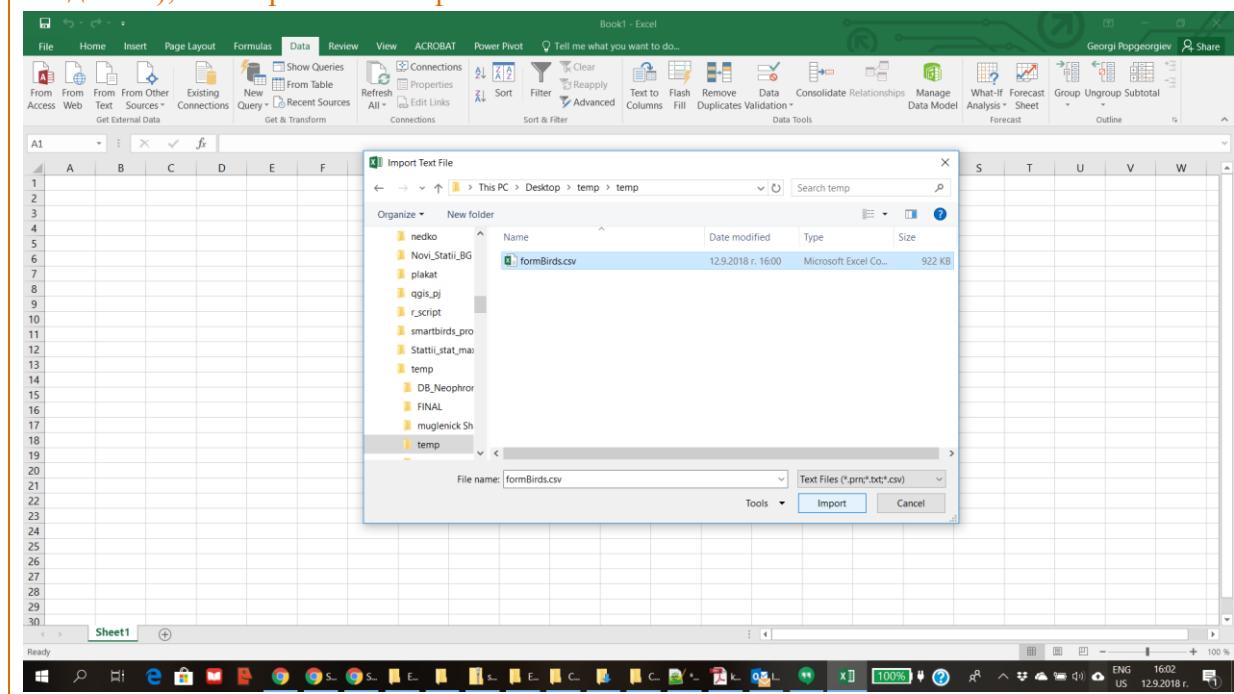
След избор на тип на експорта, ще получите и-мейл на пощата, която сте използвали за регистрирането си в SMARTBIRDS.ORG. Там ще ви бъде предоставен линк за сваляне на данните, активен за 24 ч.

Формати на експортираниите данни:

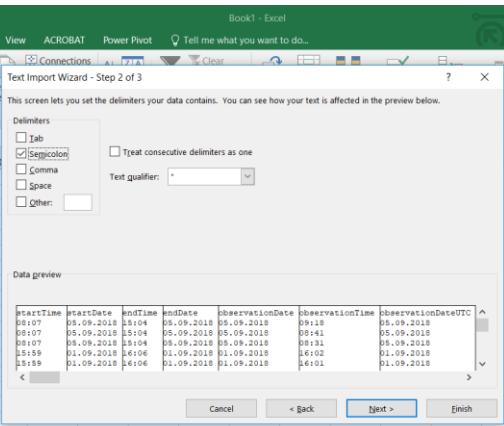
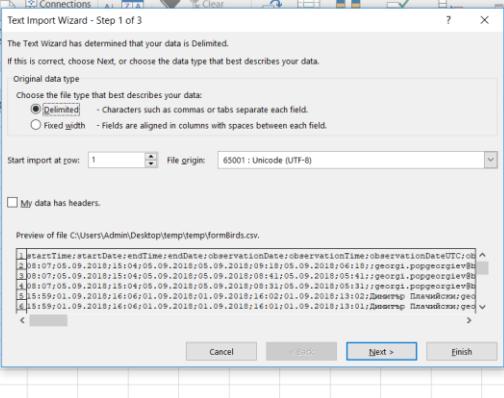
- *.CSV (*Comma Separated Values*) – във файловете с разширение CSV е събрана цялата биологична информация за селектирани от вас видове. Кодирането на текста е в UTF-8 (вижте забележката по-долу). Цялата информация е двуезична (БГ/ENG). Всеки ред съдържа информация за един запис, като отделните полета са разделени със символа точка и запетая (;).

За коректното отваряне на файл в MS Excel (или сходна програма), където отделните полета да са в отделни колони, следва първо да отворите съответната програма и да направите или специален импорт на файла са данните (вижте по-долу), или впоследствие да разделите текста в различни колони като използвате например Convert text to columns wizard в MS Excel.

⚠ Настройката за кодиране на текст при работа на повечето компютри с операционна система Windows по подразбиране е Windows CP1251, а не UTF-8. Поради тази причина, ако отворите файла директно с MS Excel, данните вероятно ще са на т.нар. “маймуница”. За да заредите коректно CSV файла, отворете празен документ в MS Excel, изберете от менюто Data бутона From Text (Get External Data) (за версии на Excel след 2007), и изберете вашия файл:

Използвайте опцията Delimited, като след това изберете “Semicolon” (;).

Така, данните ще бъдат визуализирани коректно в Excel, по колони отговарящи на съответните типове информация.

startTime	startDate	endTime	endDate	observationDate	observationTime	observationDateUTC	observationTimeUTC	otherObservers	email	firstName	lastName
2	8:07	5.9.2018	15:04	5.9.2018	9:18	5.9.2018	6:18		georgi.popgeorgiev@bspb.org	Георги	Попгеоргев
3	8:07	5.9.2018	15:04	5.9.2018	8:41	5.9.2018	5:41		georgi.popgeorgiev@bspb.org	Георги	Попгеоргев
4	8:07	5.9.2018	15:04	5.9.2018	8:31	5.9.2018	5:31		georgi.popgeorgiev@bspb.org	Георги	Попгеоргев
5	15:59	1.9.2018	16:06	1.9.2018	1.9.2018	16:02	1.9.2018	13:02 Димитър Планийски	georgi.popgeorgiev@bspb.org	Георги	Попгеоргев
6	15:59	1.9.2018	16:06	1.9.2018	1.9.2018	16:01	1.9.2018	13:01 Димитър Планийски	georgi.popgeorgiev@bspb.org	Георги	Попгеоргев
7	15:59	1.9.2018	16:06	1.9.2018	1.9.2018	16:00	1.9.2018	13:00 Димитър Планийски	georgi.popgeorgiev@bspb.org	Георги	Попгеоргев
8	15:55	1.9.2018	15:56	1.9.2018	1.9.2018	15:56	1.9.2018	12:56 Димитър Планийски	georgi.popgeorgiev@bspb.org	Георги	Попгеоргев
9	12:52	1.9.2018	12:53	1.9.2018	1.9.2018	12:53	1.9.2018	9:53 Димитър Планийски	georgi.popgeorgiev@bspb.org	Георги	Попгеоргев
10	10:37	1.9.2018	10:39	1.9.2018	1.9.2018	10:38	1.9.2018	7:38 Димитър Планийски	georgi.popgeorgiev@bspb.org	Георги	Попгеоргев
11	10:11	1.9.2018	10:18	1.9.2018	1.9.2018	10:18	1.9.2018	7:18 Димитър Планийски	georgi.popgeorgiev@bspb.org	Георги	Попгеоргев
12	10:11	1.9.2018	10:18	1.9.2018	1.9.2018	10:16	1.9.2018	7:16 Димитър Планийски	georgi.popgeorgiev@bspb.org	Георги	Попгеоргев
13	10:11	1.9.2018	10:18	1.9.2018	1.9.2018	10:15	1.9.2018	7:15 Димитър Планийски	georgi.popgeorgiev@bspb.org	Георги	Попгеоргев
14	10:05	1.9.2018	10:06	1.9.2018	1.9.2018	10:06	1.9.2018	7:06 Димитър Планийски	georgi.popgeorgiev@bspb.org	Георги	Попгеоргев
15	7:55	1.9.2018	9:01	1.9.2018	1.9.2018	8:40	1.9.2018	5:40 Димитър Планийски	georgi.popgeorgiev@bspb.org	Георги	Попгеоргев
16	7:55	1.9.2018	9:01	1.9.2018	1.9.2018	8:13	1.9.2018	5:13 Димитър Планийски	georgi.popgeorgiev@bspb.org	Георги	Попгеоргев
17	7:55	1.9.2018	9:01	1.9.2018	1.9.2018	8:12	1.9.2018	5:12 Димитър Планийски	georgi.popgeorgiev@bspb.org	Георги	Попгеоргев
18	7:55	1.9.2018	9:01	1.9.2018	1.9.2018	8:10	1.9.2018	5:10 Димитър Планийски	georgi.popgeorgiev@bspb.org	Георги	Попгеоргев
19	7:55	1.9.2018	9:01	1.9.2018	1.9.2018	8:07	1.9.2018	5:07 Димитър Планийски	georgi.popgeorgiev@bspb.org	Георги	Попгеоргев
20	7:55	1.9.2018	9:01	1.9.2018	1.9.2018	8:02	1.9.2018	5:02 Димитър Планийски	georgi.popgeorgiev@bspb.org	Георги	Попгеоргев
21	7:55	1.9.2018	9:01	1.9.2018	1.9.2018	8:01	1.9.2018	5:01 Димитър Планийски	georgi.popgeorgiev@bspb.org	Георги	Попгеоргев
22	7:55	1.9.2018	9:01	1.9.2018	1.9.2018	7:59	1.9.2018	4:59 Димитър Планийски	georgi.popgeorgiev@bspb.org	Георги	Попгеоргев
23	10:29	22.8.2018	12:05	22.8.2018	22.8.2018	11:53	22.8.2018	8:53 Димитър Планийски	georgi.popgeorgiev@bspb.org	Георги	Попгеоргев
24	10:29	22.8.2018	12:05	22.8.2018	22.8.2018	11:19	22.8.2018	8:19 Димитър Планийски	georgi.popgeorgiev@bspb.org	Георги	Попгеоргев
25	10:29	22.8.2018	12:05	22.8.2018	22.8.2018	11:19	22.8.2018	8:19 Димитър Планийски	georgi.popgeorgiev@bspb.org	Георги	Попгеоргев
26	10:29	22.8.2018	12:05	22.8.2018	22.8.2018	11:18	22.8.2018	8:18 Димитър Планийски	georgi.popgeorgiev@bspb.org	Георги	Попгеоргев
27	10:29	22.8.2018	12:05	22.8.2018	22.8.2018	11:17	22.8.2018	8:17 Димитър Планийски	georgi.popgeorgiev@bspb.org	Георги	Попгеоргев
28	10:29	22.8.2018	12:05	22.8.2018	22.8.2018	11:13	22.8.2018	8:13 Димитър Планийски	georgi.popgeorgiev@bspb.org	Георги	Попгеоргев
29	10:29	22.8.2018	12:05	22.8.2018	22.8.2018	11:11	22.8.2018	8:11 Димитър Планийски	georgi.popgeorgiev@bspb.org	Георги	Попгеоргев
30	10:29	22.8.2018	12:05	22.8.2018	22.8.2018	11:09	22.8.2018	8:09 Лимито Планийски	georgi.popgeorgiev@bsob.org	Лимито	Попгеоргев

- *.JPG – снимките на заснетите от вас обекти, прикачени към записа се запазват във формат JPG.

⚠ Имайте предвид, че на сървъра се запазват снимки с размер 1024 × 768 пиксела или с максимален размер до 2 mb - т.е. ако заснемете снимки с голяма разделителна способност (и съответно обем) с вашето мобилно устройство, снимките които ще се запазят на сървъра (и после можете да свалите от там) ще бъдат компресирани, като качеството им може да е намалено. Затова, препоръчваме да запазвате ръчно и данните си от мобилното устройство (вижте [Изходни данни от мобилното приложение](#)), където снимките са запазени в оригиналния им вид.

- *.GPX – генерирана следа на изминатия от вас маршрут. Записването на координати става на всяка една секунда.

Именуването на файловете е базирано на генератор на случаини буквено-цифрови поредици с цел избягване на дублирането и неволното заместване на файлове. В CSV файловете се намира текстовата информация относно това коя снимка и/или GPS следа към кой запис се отнасят.

Форми и типове данни

Тук ще разгледаме общите неща за отделните форми, както и тяхната типология. Тъй като за улеснение на потребителите при всички форми са използвани еднакви стандарти, за модел ще използваме форма “Птици”.

Търсене и разглеждане на качената информация под формата на списък и карта

След като вашите данни са качени от мобилното приложение на сървъра, можете да ги разглеждате, коригирате, и архивирате ([ТУК](#) са показани примерни резултати за птици). Данните по подразбиране се представят под формата на списък, но може да ги видите и позиционирани на карта.

#	Място	Дата/час	Променен	Вид	Брой
887583	Пловдив	5.09.2018 09:18	5.09.2018 16:19	Гарван гробар Corvus corax	Точен брой 1 индивиди
887582	Пловдив	5.09.2018 08:41	5.09.2018 16:19	Обикновен мишелов Buteo buteo	Точен брой 1 индивиди
887581	Пловдив	5.09.2018 08:31	5.09.2018 16:19	Обикновен мишелов Buteo buteo	Точен брой 1 индивиди
887158	Цалапица	1.09.2018 16:02	1.09.2018 16:23	Сива чапла Ardea cinerea	Точен брой 1 индивиди

Зареждане на записи

По подразбиране, когато отворите дадена форма, се зареждат последните 50 редактирани / качени записи. За да видите по-предишни, трябва да скролнете до края на страницата и да изчакате да се свалят следващите 50 записи.

Сортиране на записи

По подразбиране, данните са подредени по време на промяна на записите, като най-скоро променените записи се показват първи. Ако искате да ги подредите по друг начин, може да натиснете всяка от почернените заглавки на колоните: след заглавието на колоната по която сте сортирали ще се появи триъгълник: ▼ ако сортирането е от A/A/0 → Я/Я/9, и ▲ - ако е обратно.

Избор на записи за експорт / изтриване

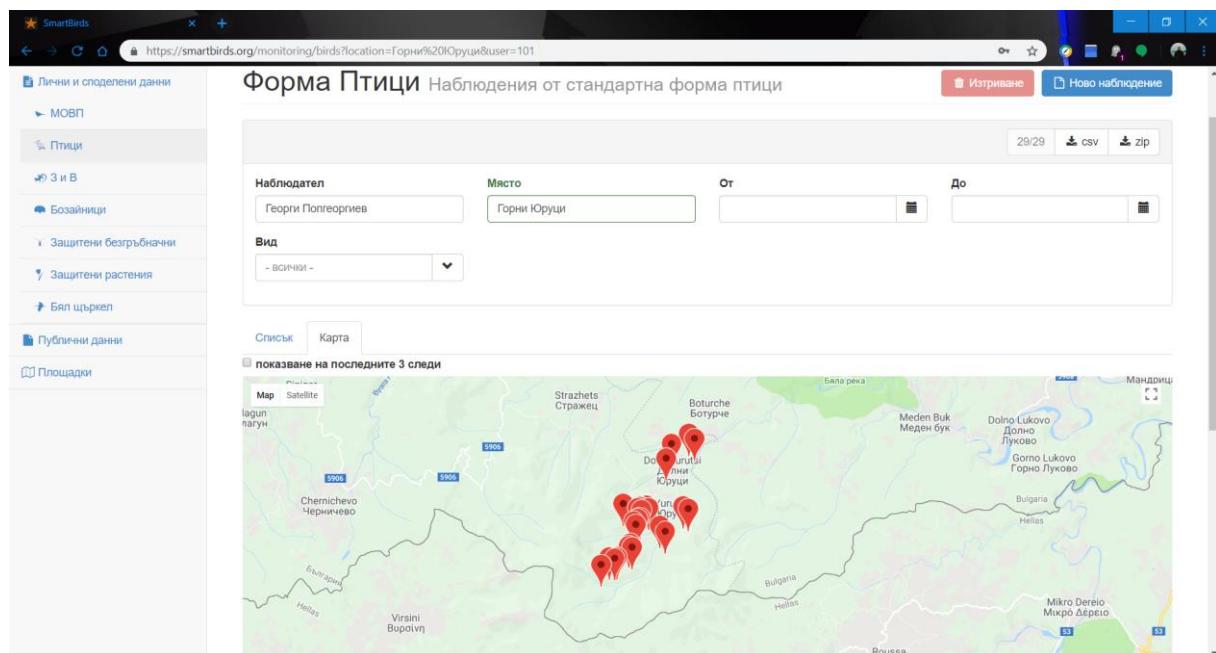
Можете да избере конкретни записи за експорт/изтриване като поставите отметка в полето вляво от всеки запис, или всички записи като поставите отметка в полето , което се намира най-отгоре на списъка, вляво от символа #. Избраните записи за експорт/изтриване са отбелязани с , а общата им бройка е показана като първото число вляво от бутона [csv](#) и като част от бутона [Извриване](#). Ако натиснете повторно на ще изключите конкретния запис (или всички) от списъка за експорт/изтриване.

Филтриране на записи

Ако искате да видите само записи, отговарящи на конкретни условия, може да използвате едно или повече от полетата за филтриране (“Наблюдател”, “Място”, “От”, “До” и “Вид”). Отново, ще бъдат заредени първоначално само последните 50 редактирани / качени данни. За да видите по-предишни, трябва да скролнете до края на страницата.

Броят на записите, които отговарят на зададените филтри, е второто показано число (първото е броят на избранныте записи), до бутоните за сваляне на данните горе в дясно.

В примера по-долу са използвани филтрите “Наблюдател” (Георги Попгеоргиев) и “Място” (Горни Юрзуци) - тук вместо списък, сме избрали да покажем резултатите на карта.

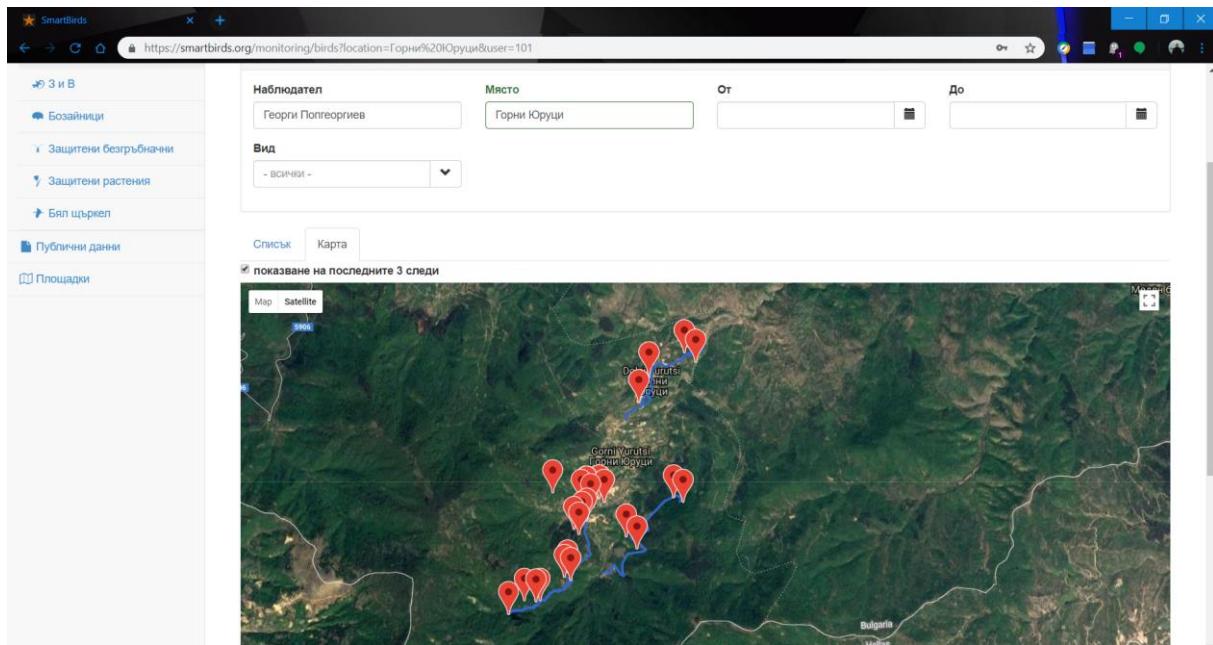

⚠ Имайте предвид, че филтьрът “Място” показва само записи, които отговарят точно на зададеното място, изписано по един и същ начин - т.е. ако имате различни данни, в които като място е записано “Горни Юрзуци”, а в други “село Горни Юрзуци”, при попълване на филтъра за място с “Горни Юрзуци” няма да видите записи за “село Горни Юрзуци”.

Филтрите за период (От и До) могат да бъдат избрани посредством използването на календара (бутона в десния край на полето) - като часът по подразбиране е полунощ.

При нужда можете да визуализирате и следите (траковете), от където сте преминали от отметката показване на последните 3 следи. Може да изберете и типа на картата: сателит, терен или пътища.

На фигурата долу може да видите същите данни от с. Горни Юрзуци, но този път на сателитна снимка заедно с траковете.

Изтриване на записи

Ако искате да изтриете данни (например ако сте направили пробен или грешен запис), вие може да изтриете конкретни записи като първо ги селектирате от списъка (вляво от всеки запис) и после натиснете червения бутон **Изтриване** (горе в дясно). С цел избягване на грешки, от дясната му страна се отбелязват броя записи които сте избрали. Системата ще ви поиска потвърждение на действието.

⚠ Използвайте бутона **Изтриване внимателно, защото след вашето потвърждение, данните биват изтрити за постоянно!**

SmartBirds

https://smartbirds.org/monitoring/birds?location=Горни%20Юруци&user=101

Здравей, Георги

Форма Птици Наблюдения от стандартна форма птици

Изтриване 3 | Нова наблюдение

Наблюдател: Георги Полгеоргиев | Място: Горни Юруци | От: | До:

Вид: - ВСИЧКИ -

#	Място	Дата/час	Променен	Вид	Брой
884491	Горни Юруци	10.08.2018 12:30	10.08.2018 17:49	Селска лястовица <i>Hirundo rustica</i>	Точен брой 1 гнездо(а)
884490	Горни Юруци	10.08.2018 12:29	10.08.2018 17:49	Буков певец <i>Phylloscopus sibilatrix</i>	Точен брой 1 индивиди
884489	Горни Юруци	10.08.2018 11:43	10.08.2018 17:49	Череногръден <i>Erythacus rubecula</i>	Точен брой 1 индивиди
884488	Горни Юруци	10.08.2018 11:21	10.08.2018 17:49	Черен кълвач <i>Dryocopus martius</i>	Точен брой 1 индивиди
884487	Горни Юруци	10.08.2018 11:15	10.08.2018 17:49	Голям синигео	Точен брой 1 индивиди

Визуализация и Редакция на запис

За да видите детайлно който и да е от достъпните ви записи (вашите и тези споделени от вашите приятели), може да използвате един от три варианта:

- директно избиране от списъка;
- с двойно кликване на избрана от вас точка от картата, обозначаваща конкретен запис;

- с въвеждане на конкретно ID (уникалния номер на записа в базата данни) в адресната лента на браузъра, ако го знаете от експорт на CSV файл например. За целта, след като сте влезли в системата, може да заместите потъмнените цифри на края на линка с ID-то на вашия запис (тук са примерни цифри); в курсив е името на формата към която принадлежи записа (в този пример е от форма Земноводни и Влечуги):

[HTTPS://SMARTBIRDS.ORG/MONITORING/HERPTILES/123456789](https://SMARTBIRDS.ORG/MONITORING/HERPTILES/123456789).

След като отворите избрания от вас запис, може да го редактирате (ако данните са ваши). Не забравяйте след редакция да запишете промените използвайки синия бутон

Запис в горния десен ъгъл; системата все пак ще ви напомни ако не сте запазили промените, а опитате да излезете от режим на разглеждане на записа!

The screenshot shows the 'Редакция на запис' (Record Editing) page of the SmartBirds monitoring system. The left sidebar contains navigation links for personal and shared data, species, Z and B categories, and protected areas. The main form includes fields for location ('Място'), observation code ('Код наблюдение'), date ('Наблюдение дата'), time ('Наблюдение час'), start date ('Начална дата'), start time ('Начален час'), end date ('Крайна дата'), end time ('Краен час'), observers ('Други наблюдатели'), source ('Източник'), cloud cover ('Облачност'), rain ('Дъжд'), wind ('Сила на вятър'), visibility ('Видимост (km)'), direction ('Посока на вятъра'), temperature ('Температура °C'), cloud types ('Вид облаци'), and MTO ('МТО'). Below these are sections for 'Заплахи' (Habits) and 'Общи бележки' (General notes). The bottom half of the screen shows a detailed map of the observation site, specifically 'Горни Юрзуци' (Gorni Yurtsi), with a red marker indicating the location. To the right of the map are fields for scientific name ('Вид научно име'), status ('Поверително'), coordinates ('Географска ширина' and 'Географска дължина'), unit ('Единица на броя'), type ('Тип на броя'), count ('Брой'), gender ('Пол'), age ('Възраст'), status ('Статус на вида'), and behavior ('Поведение'). A legend at the bottom indicates 'Допълнителни полета' (Additional flights) and 'Бележки вид' (Species notes).

Разглеждане на поредица от записи

За улеснение при преглеждането на поредица от записи (например, след като сте използвали филтър), може да преминавате към предишен и следващ запис чрез използване на навигационните бутони **Предишен <** и **Следващ >**, намиращи се в горния десен ъгъл.

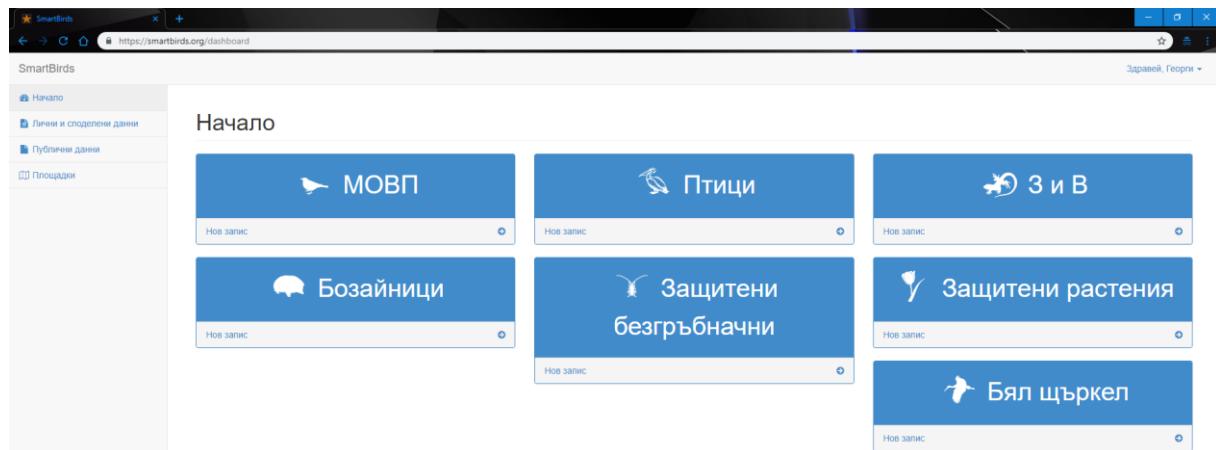
Предишен <   **Запис** **Копие** **Следващ >**

Преминаването може да се извършва и с клавишни комбинации чрез клавиатурата: **Alt + N** за следващия запис и **Alt + P** за предишния.

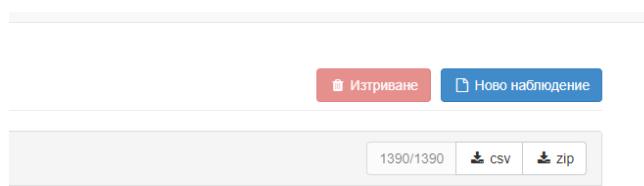
Създаване на нов запис (Ново наблюдение)

Създаването на ново наблюдение може да се избере по два начина:

- **От началния екран** избираме **Ново наблюдение** за съответната форма

- От **ФОРМАТА** избираме **Ново наблюдение**

След като изберете **Ново наблюдение**, отворената форма условно може да се раздели на два базови компонента - *обща част* и *специфична част*.

- Обща част - тя е стандартна за всички форми. Задължителните полета (Място, Наблюдение дата, Наблюдение час) са оградени в червен кант. Ползването на информация става бързо, като за улеснение част от данните в тях се избират от падащи менюта.

⚠ За формат на дата се използва следния стандарт: YYYY-MM-DD, където YYYY са 4-те цифри на годината, MM - две цифри за месеца, DD - две цифри за деня. Часът се запазва във формат HH:mm, където HH - две цифри за час в 24-ч формат, mm - две цифри за минутите.

The screenshot shows the 'New record' (Нов запис) page of the SmartBirds monitoring system. The left sidebar contains links for Home, Personal and shared data, MOVP, Birds, Z and B, Gamekeepers, Protected species, Protected plants, Big bird, Public data, and Squares. The main form has sections for Location (Място), Observation code (Код наблюдение), Observation date (Наблюдение дата), Observation time (Наблюдение час), Observers (Други наблюдатели), Source (Източник), Weather (Облачност, Дъжд, Сила на вятъра, Visibility), Wind direction (Посока на вятъра), Temperature (Температура °C), Cloud types (Вид облаци), MTO (MTO Други), Rainfall (Заплахи), and General notes (Общи бележки). Buttons at the top right include 'Previous' (Предишен), 'Record' (Запис - highlighted in blue), 'Copy' (Копие), and 'Next' (Следващ).

- Специфична част - тук се записват специфичните данни за отделните видове. Тази част е специфична за отделните форми.

Когато искате да въведете серия от наблюдения с фиксирано начало и край на дадено посещение, може да използвате полето **Код наблюдение**. Полето е текстово, за да го направите уникатно за вашето посещение препоръчваме да използвате например име на мястото (в нашия случай “Маджарово”), долна черта (“_”), и датата на съответното наблюдение (“01_01_2018”, също с разделител долна черта), след което попълнете останалите полета.

Място Маджарово	Код наблюдение Маджарово_01_01_2018	Наблюдение дата 2018-01-01	Наблюдение час 10:05
Начална дата 2018-01-01	Начален час 10:00	Крайна дата 2018-01-01	Краен час 11:15

Когато завършите с попълването на данните от общата част може да преминете към специфичните данни за наблюдението на съответния вид.

Вид научно име

Поверително

 Да Не

Географска широта

Географска дължина

Единица на броя

Тип на броя

Брой

Възраст

Статус на вида

Поведение

Допълнителни полета

Бележки вид

Попълнете данните за наблюдавания от вас вид, мястото на намирането може да го изберете чрез картата или чрез директно въвеждане на координатите. В базата данни се използва формат *Десетични координати* в информационна система GCS WGS 84, EPSG 4326.

Ако искате да скриете даден запис, т.е. да не се вижда в публичните данни, изберете “Поверително”!

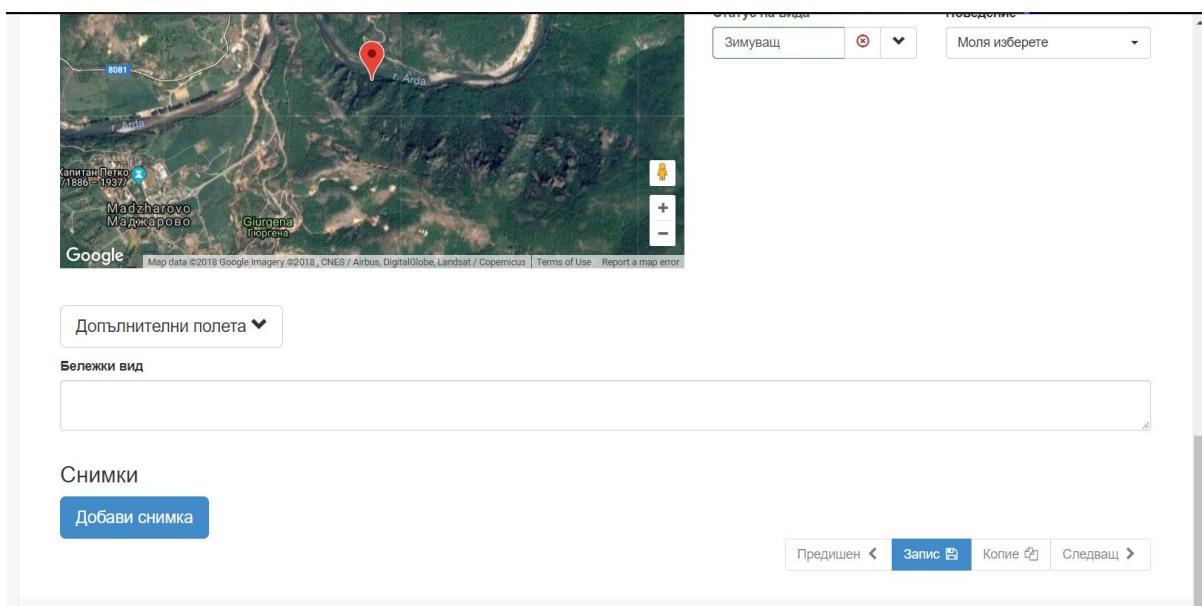
След като попълните желаните от вас полета, долу или горе в дясното на екрана натиснете бутона **Запис**.

[Предишен](#) < **Запис** [Копие](#) [Следващ](#) >

По този начин сме въвели данните за първия запис от нашата поредица в даденото посещение. За въвеждането на останалите записи използвайте бутона **Копие** намиращ се до бутона **Запис** за да копирате видово неспецифичната информация (напр. място, дата, наблюватели) и да си спестите повторното ѝ въвеждане.

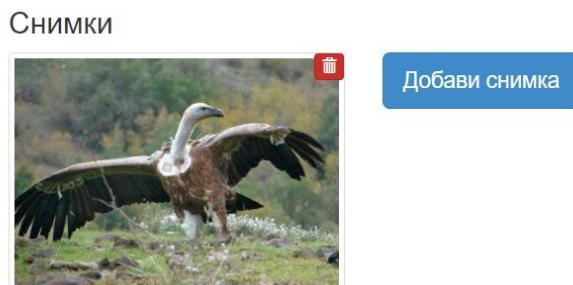
Добавяне / премахване на снимка

За всяко наблюдение може да бъдат добавени по 3 снимки от бутона **Добави снимка**, като изберете снимка от вашето устройство.

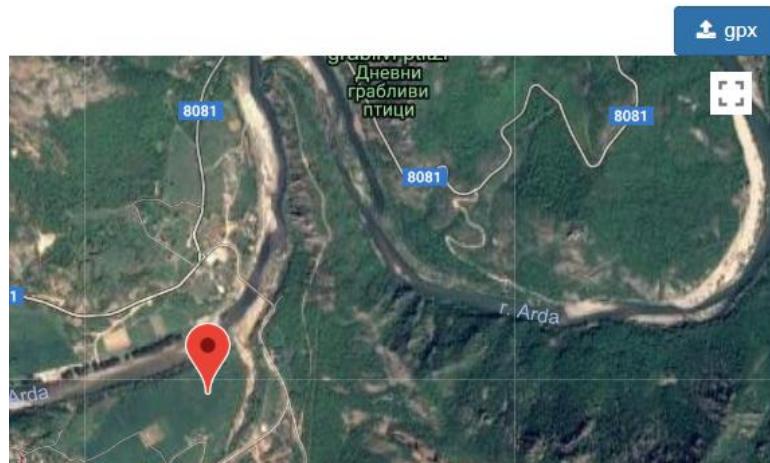
Ако снимката е по голяма от 1024×768 пиксела тя автоматично се намалява до посочените размери.

За да изтриете снимка поставете курсора на мишката върху снимката, и натиснете червеното кошче което се появява в горния десен ъгъл.

Добавяне / премахване на трак

Тракът (следа) се добавя по аналогичен начин на снимка: в горния десен ъгъл на картата избираме бутона [gpx]. За да може тракът да се визуализира, той задължително трябва да е във формат *.gpx.

Описание на формите и таблично представяне на полетата

За улеснено използване полетата на формите са представени по систематичен ред в табличен вид. В таблиците по-долу са представени типологията на полетата, както и кратко обяснение към тях.

С нормален (черен текст) е информация отнасяща се и за мобилното приложение и за онлайн базата данни. В син текст е информация предназначено само за мобилната версия, а в червен текст – само за онлайн базата данни. Знакът * отбелязва задължителните полета.

Форма Мониторинг на обикновените видове птици (МОВП)

Поле	Тип	Описание
Вид научно име*	Падащо меню, текстово поле	<p>Българско и латинско наименование на вида. Полето позволява директен избор, както и търсене в българското и научното име на вида.</p> <p>В мобилната версия полето поддържа функцията “autocomplete”, напр. при въвеждане на „р“ + интервал + „д“ ще остане в менюто само „<i>Passer domesticus</i>“, домашно врабче.</p> <p>В зависимост от вашите въведени наблюдения, в падащото меню видовете са подредени според честотата на използването им - най-често записваните видове се показват най-отгоре в списъка.</p>

Разстояние*	Падащо меню, текстово поле	Избира се съответното разстояние от птицата до трансекта (маршрута), по който се движи наблюдателя.	
Брой индивиди*	Числово поле	Брой наблюдавани индивиди.	
Първостепенно* местообитание	Падащо меню, текстово поле	Запис на първостепенното местообитание (преобладаващото по площ конкретния 200 метров участък). Полето остава по подразбиране до следващата му промяна.	
Второстепенно местообитание	Падащо меню, текстово поле	Запис на второстепенното местообитание (второто по значение в конкретния 200 метров участък). Полето остава по подразбиране до следващата му промяна.	
Посещение номер*	Падащо меню, текстово поле	Избор на номера на посещението (първо или второ)	
Номер на участък*	Падащо меню, текстово поле	Избор на номера на изследвания 200 метров участък (от 1 до 10).	
Поверително	Да/Не	Данните са поверителни при маркирано поле, изборът се пази по подразбиране за следващия запис.	
Снимки	(Камера мobilното устройство) Добавяне снимка	на на	Заснемане на обект. Добавяне на снимка - подробно описано ТУК .

Форма Птици

Поле	Тип	Описание
Вид научно име*	Падащо меню, текстово поле	<p>Българско и латинско (научно) наименование на вида. Полето позволява директен избор, както и търсене в българското и научното име на вида.</p> <p>В мобилната версия полето поддържа функцията “autocomplete”, напр. при въвеждане на „р“ + интервал + „д“ ще остане в менюто само „<i>Passer domesticus</i>“, домашно врабче.</p> <p>В зависимост от вашите въведени наблюдения, в падащото меню видовете са подредени според честотата на използването им - най-често записваните видове се показват най-отгоре в списъка.</p>
Поверително	Да/Не	Данните са поверителни при маркирано поле, изборът се пази по подразбиране за следващия запис.
Единица на броя*	Падащо меню, текстово поле	Избор на единицата на изброените птици (индивиди, двойки и др..)
Тип на броя*	Падащо меню, текстово поле	Избор на типа на броя (точен, мин., макс., диапазон).
Брой	Числово поле	Брой наблюдавани екземпляри. Полето е активно при избрано „ Тип на броя “ - Точен брой.
Мин.	Числово поле	Брой наблюдавани екземпляри, при Минимален брой или диапазон Мин-Макс.
Макс.	Числово поле	Брой наблюдавани екземпляри, при Максимален брой или диапазон Мин-Макс.
Пол	Падащо меню,	Избор на пола на наблюдавания

	текстово поле	индивид.
Възраст	Падащо меню, текстово поле	Избор на възрастта на наблюдавания вид.
Маркировка	Текстово поле	Описание на маркировката, ако има пръстен, крилометка или трансмитер.
Статус на вида	Текстово поле	Избор дали индивидът към момента на наблюдението е мигриращ, случайно преминаващ или гнездящ и степента на вероятност на гнездене.
Поведение	Падащо меню с възможност за помагащ от един избор, текстово поле	Описва дали индивидът в момента на наблюдението е в полет, кацнал, ловуваш и т.е.
Мъртъв индивид (причини)	Падащо меню, текстово поле	Избор на причина за смъртта на намерената птица.
Тип гнездене	Падащо меню, текстово поле	Избор дали е единично гнездо или колония.
Субстрат	Падащо меню, текстово поле	Избор на субстрата на който е построено гнездото (дърво, скала, ел. стълб и т.н.).
Дърво	Текстово поле	Запис на дървесния вид, където е гнездото.
Височина на дървото	Числово поле	Запис на височината на дървото.
Местоположение на дървото	Падащо меню, текстово поле	Описва се местоположението на дървото с гнездото, дали е единично, гора и др.
Височина на гнездото	Падащо меню, текстово поле	Избор на височината на която се намира гнездото.
Местоположение на гнездото	Падащо меню, текстово поле	Описва се местоположението на гнездото (само за дърво).
Мътене	Да/Не	Поставя се отметка, ако е налице инкубация на яйца от възрастни

		индивидуи.
Брой яйца	Числово поле	Записва се броя на яйцата.
Брой пухови малки	Числово поле	Записва се броя пухови малки.
Брой оперени малки в гнездото	Числово поле	Записва се броя на оперени малки в гнездото.
Брой излетели малки	Числово поле	Записва се броя на излетели малки.
Възраст на женската	Падащо меню, текстово поле	Избор на възрастта на женската птица от двойката.
Възраст на мъжката	Падащо меню, текстово поле	Избор на възрастта на мъжката птица от двойката.
Охрана на гнездото	Да/Не	Поставя се отметка, ако има организирана охрана на гнездото.
Земеползване в радиус от 300 m	Текстово поле	Описва се земеползването в радиус от 300 m в свободен текст.
Гнездови успех	Падащо меню, текстово поле	Запис на гнездовия успех.
Бележки	Текстово поле	Свободен текст за бележки и коментари.
Снимки	(Камера на мобилното устройство) Добавяне на снимка	Заснемане на обект. Добавяне на снимка - подробно описано тук .

Форма Земноводни и влечуги

Поле	Тип	Описание
Вид научно име*	Падащо меню, текстово поле	<p>Българско и латинско наименование на вида. Полето позволява директен избор, както и търсене в българското и научното име на вида.</p> <p>В мобилната версия полето поддържа функцията “autocomplete”, напр. при въвеждане на „e” + интервал + „s” ще остане в менюто само „<i>Elaphe sauromates</i>”.</p> <p>В зависимост от вашите въведени наблюдения, в падащото меню видовете са подредени според честотата на използването им - най-често записваните видове се показват най-отгоре в списъка.</p>
Маркировка	Текстово поле	В свободен текст се записва номера на индивида, ако се маркира.
Брой*	Числово поле	Брой наблюдавани индивиди. По подразбиране е последното избрано число от предишния запис.
Географска ширина*	Числово поле (Десетично)	<p>Отговаря на “Y”.</p> <p>В мобилното приложение координатите се попълват автоматично.</p> <p>В базата данни се използват само Десетични координати в информационна система GCS WGS 84, EPSG 4326.</p>
Географска дължина*	Числово поле (Десетично)	<p>Отговаря на “X”.</p> <p>В мобилното приложение координатите се попълват автоматично.</p> <p>В базата данни се използват само Десетични координати в</p>

		информационна система GCS WGS 84, EPSG 4326.
Поверително	Да/Не	Данните са поверителни при маркирано поле, избора се пази по подразбиране за следващия запис.
Разстояние от оста	Числово поле	Приблизително разстояние от наблюдателя, на което се намира животното (0 м, 0.5 м, 5 м).
Пол	Падащо меню	Избор на пола на наблюдавания индивид.
Възраст	Падащо меню	Избор на относителната възраст / репродуктивна способност на индивида.
SCL/L (mm)	Числово поле	Дължина на тялото при жаби, тритони, змии, гущери – от върха на мускуната до клоаката; при костенурки – дължина на карапакса.
MPL / Lcd (mm)	Числово поле	Дължина на опашката при жаби, тритони, змии, гущери – от клоаката до края на опашката; при костенурки – дължина на пластрона.
MCW (mm)	Числово поле	Ширина на пластрона за костенурките.
H / Lcap (mm)	Числово поле	Височина на карапакса за костенурките. Дължина на главата за змии и гущери.
Maca (g)	Числово поле	Тегло на индивида.
Маркировка	Текстово поле	В свободен текст се описва номера на индивида, ако се маркира.
Местообитание	Падащо меню, текстово поле	Запис на типа доминиращо местообитание, където е намерен индивида.
T° на субстрата	Числово поле	Температура на субстрата, където е намерен индивида.

T° на в-ха	Числово поле	Температура на въздуха, където е намерен индивида.
T° на клоака	Числово поле	Температура на клоаката на индивида, непосредствено след улавяне.
Sq ventr #	Числово поле	Брой на коремните люспи (при змии и гущери).
Sq caud #	Числово поле	Брой на опашните люспи (при змии и гущери).
Sq dors #	Числово поле	Брой на гръбните люспи (при змии и гущери).
Заплахи / Констатации	Падащо меню, текстово поле	Запис на причина за смъртта, на заплаха или на друга констатация.
Бележки	Текстово поле	Запис на бележки и коментари в свободен текст.
Снимки	(Камера мобилното устройство) Добавяне на снимка	Заснемане на обект. Добавяне на снимка - подробно описано ТУК .

Форма Бозайници

Поле	Тип	Описание
Вид научно име*	Падащо меню, текстово поле	<p>Българско и латинско (научно) наименование на вида. Полето позволява директен избор, както и търсене в българското и научното име на вида.</p> <p>В мобилната версия полето поддържа функцията “autocomplete”, напр. при въвеждане на „m” + интервал + „f” ще остане в менюто само „<i>Martes foina</i>“.</p> <p>В зависимост от вашите въведени наблюдения, в падащото меню видовете са подредени според честотата на използването им - най-често записваните видове се показват най-отгоре в списъка.</p>
Брой*	Числово поле	Брой наблюдавани екземпляри. По подразбиране е последното избрано число от предишния запис.
Географска ширина*	Числово поле (Десетично)	<p>Отговаря на “Y”.</p> <p>В мобилното приложение координатите се попълват автоматично.</p> <p>В базата данни се използват само Десетични координати в информационна система GCS WGS 84, EPSG 4326.</p>
Географска дължина*	Числово поле (Десетично)	<p>Отговаря на “X”.</p> <p>В мобилното приложение координатите се попълват автоматично.</p> <p>В базата данни се използват само Десетични координати в информационна система GCS WGS 84, EPSG 4326.</p>

Поверително	Да/Не	Данните са поверителни при маркирано поле, избора се пази по подразбиране за следващия запис.
Маркировка	Текстово поле	В свободен текст се изписва номера на индивида, ако се маркира.
Разстояние от оста	Числово поле	Приблизително разстояние от наблюдателя, на което се намира животното (0 m, 0.5 m, 5 m).
Пол	Падащо меню	Избор на пола на наблюдавания индивид.
Възраст	Падащо меню	Избор на относителната възраст / репродуктивна способност на индивида.
L (mm)	Числово поле	Дължина на тялото - от носа до ануса.
Lcd (mm)	Числово поле	Дължина на опашката - от ануса до върха на опашката без космите.
A (mm)	Числово поле	Височина на ухото - от основата на ухото до върха без космите.
Pl (mm)	Числово поле	Дължина на стъпалото без ноктите.
Маса (g)	Числово поле	Тегло на индивида.
Маркировка	Текстово поле	В свободен текст се изписва номера на индивида, ако се маркира
Местообитание	Падащо меню, текстово поле	Запис на типа доминиращо местообитание, където е намерен индивида.
T° на субстрата	Числово поле	Температура на субстрата, където е намерен индивида.
T° на в-ха	Числово поле	Температура на въздуха, където е намерен индивида.
Заплахи / Констатации	Падащо меню, текстово поле	Запис на причина за смъртта, на заплаха или на друга констатация.
Бележки	Текстово поле	Запис на бележки и коментари в свободен текст.

Снимки	(Камера мобилното устройство)	на	Заснемане на обект.
	Добавяне снимка	на	Добавяне на снимка - подробно описано ТУК .

Форма Защитени безгръбначни

Поле	Тип	Описание
Вид научно име*	Падащо меню, текстово поле	<p>Българско и латинско наименование на вида. Полето позволява директен избор, както и търсене в българското и научното име на вида.</p> <p>В мобилната версия полето поддържа функцията “autocomplete”, напр. при въвеждане на „ор“ + интервал + „нас“ ще остане в менюто само „<i>Orictes nasicornis</i>“.</p> <p>В зависимост от вашите въведени наблюдения, в падащото меню видовете са подредени според честотата на използването им - най-често записваните видове се показват най-отгоре в списъка.</p>
Географска ширина*	Числово поле (Десетично)	<p>Отговаря на “Y”.</p> <p>В мобилното приложение координатите се попълват автоматично.</p> <p>В базата данни се използват само Десетични координати в информационна система GCS WGS 84, EPSG 4326.</p>
Географска дължина*	Числово поле (Десетично)	<p>Отговаря на “X”.</p> <p>В мобилното приложение координатите се попълват автоматично.</p> <p>В базата данни се използват само Десетични координати в информационна система GCS WGS 84, EPSG 4326.</p>
Брой*	Числово поле	Брой наблюдавани индивиди. По подразбиране е винаги едно.

Поверително	Да/Не	Данните са поверителни при маркирано поле, избора се пази по подразбиране за следващия запис.
Пол	Падащо меню	Избор на пола на наблюдавания индивид.
Възраст	Падащо меню	Избор на относителната възраст / репродуктивна способност на индивида.
Местообитание	Падащо меню, текстово поле	Запис на типа доминиращо местообитание, където е намерен индивида.
Заплахи / Констатации	Падащо меню, текстово поле	Запис на причина за смъртта, на заплаха или на друга констатация.
Маркировка	Текстово поле	В свободен текст се записва номера на индивида, ако се маркира.
Бележки	Текстово поле	Запис на бележки и коментари в свободен текст.
Снимки	(Камера мобилното устройство) Добавяне на снимка	<p>Заснемане на обект.</p> <p>Добавяне на снимка - подробно описано ТУК.</p>

Форма Защитени растения

Поле	Тип	Описание
Вид научно име*	Падащо меню, текстово поле	<p>Българско и латинско (научно) наименование на вида. Полето позволява директен избор, както и търсене в българското и научното име на вида.</p> <p>В мобилната версия полето поддържа функцията “autocomplete”, напр. при въвеждане на „ac“ + интервал + „sp“ ще остане в менюто само „<i>Acanthus spinosus</i>“.</p> <p>В зависимост от вашите въведени наблюдения, в падащото меню видовете са подредени според честотата на използването им-най-често записваните видове се показват най-отгоре в списъка.</p>
Географска ширина*	Числово поле (Десетично)	<p>Отговаря на “Y”.</p> <p>В мобилното приложение координатите се попълват автоматично.</p> <p>В базата данни се използват само Десетични координати в информационна система GCS WGS 84, EPSG 4326.</p>
Географска дължина*	Числово поле (Десетично)	<p>Отговаря на “X”.</p> <p>В мобилното приложение координатите се попълват автоматично.</p> <p>В базата данни се използват само Десетични координати в информационна система GCS WGS 84, EPSG 4326.</p>
Надморска височина	Числово поле	Представя данни за надморската височина на наблюдавания вид.

		<p style="color: blue;">В мобилното приложение координатите се попълват автоматично.</p>
Поверително	Да/Не	Данните са поверителни при маркирано поле, избора се пази по подразбиране за следващия запис.
Отчетна единица	Падащо меню, текстово поле	Наличието на това поле е пряко свързано с полето “ Данни за популацията ”. За да е известно, какво е броено или как са отчетени количествените данни за важните демографски характеристики (численост, плътност или проективно покритие) на защитения вид от падащото меню се избира една от представените възможности.
Брой	Числово поле	<p>Записват се числови данни за популацията по този параметър.</p> <p>Ако е възможно директно пълно пребояване на индивидите/отч. единици в границите на отчетната площадка в подполе численост се записва абсолютно число.</p>
Плътност (m^2)	Числово поле	<p>Записват се числови данни за популацията по този параметър.</p> <p>Ако не е възможно пълно пребояване се пребояват индивидите/отчетните единици регистрирани на $0.25 m^2$ или $0.5 m^2$ и в подполето плътност се записва средна стойност.</p>
Проективно покритие (%)	Числово поле	Ако пребояването е невъзможно, поради трудност за определяне на отчетна единица (надземните части – листа, клонки, стъбла са плътно една до друга) окомерно се определя тяхното проективно покритие (проекцията на надземните части на наблюдаваното растение върху

		повърхността на почвата) в % и се записва тук.
Съпътстващи видове	Падащо меню, текстово поле с възможност за множествено избиране	Записват се висшите растения, които се срещат/растат, заедно с наблюдавания вид, като приоритетно се отразяват тези, които са най-многочислени и преобладават/доминират в съобществото. Избират се от списък в Приложение, в който са включени характеризиращите видове на основните природни местообитания, разпространени в България и характеризирани в „Червена книга на Република България. Т.3 Природни местообитания“ (2015).
Фенологична фаза	Падащо меню, текстово поле	В това поле се отразява в каква фенологична фаза (етап от сезонното развитие, характеризиращ се с определени морфологични изменения, които противат закономерно в определен срок) се намира наблюдавания вид. Избира се една от основните фенологични фази.
Местообитание	Падащо меню, текстово поле	Записва се един от основните типове местообитание, към които физиономично може да се отнесе мястото* на наблюдението/регистрацията - гора (широколистна, иглолистна, смесена); храсталак (листопаден, вечнозелен – иглолистен, широколистен), ливада, пасище, отвесна или отделна скала (силикат, карбонат), сипеи (силикат, карбонат), пясъци (крайморски, крайречни), мочурище, тресавище, торфище, блато, водно тяло (езero, река, техен крайбрежен участък).
Заплахи	Падащо меню, текстово поле	Запис на причина за увреждане, загиване на заплаха или на друга

		констатация.
Бележки	Текстово поле, свободен текст	Запис на бележки и коментари в свободен текст.
Снимки	(Камера на мобилното устройство) Добавяне на снимка	Заснемане на обект. Добавяне на снимка - подробно описано ТУК .

Форма Бял щъркел

Поле	Тип	Описание
Основен тип на субстрата	Падащо меню, текстово поле	Запис на основния тип на субстрата, където се намира гнездото (ел. стълб, дърво и др.).
Стълб	Падащо меню, текстово поле	Ако гнездото е върху ел. стълб, запис дали стълбът е с жици (надземни проводници) или без жици
Вид стълб	Падащо меню, текстово поле	Запис на вида на стълба.
Гнездото е на изкуствена платформа	Да/Не	Запис дали гнездото се намира на ел. стълб със специална платформа за гнездото.
Дърво	Падащо меню, текстово поле	Ако гнездото се намира на дърво се записва видът на дървото.
Сграда	Падащо меню, текстово поле	Ако гнездото се намира върху сграда се записва видът на сградата.
Гнездото е на изкуствена поставка направена от човек	Да/Не	Поставя се отметка, ако гнездото е на изкуствена поставка, направено специално за него (например поставка върху комин, покрив или платформа на стълб, поставен специално за целта - т.е. не е електрически).
Гнездото е на друг вид субстрат	Текстово поле	Записва се в свободен текст.
Гнездото тази година НЕ се обитава от БЕЛИТЕ щъркели	Падащо меню, текстово поле	Избира се една от двете възможности.
Тази година в гнездото са се появили една/две птици	Падащо меню, текстово поле	Избира се броя на птиците които са се появили през годината.
Приблизителна дата на появяване на щъркелите	Дата	Настройва се дата от появилото се меню.
Приблизителна дата на изчезване на щъркелите	Дата	Настройва се дата от появилото се меню.
Тази година в гнездото са	Падащо меню,	Ако в гнездото не се виждат малки, се

се появили	текстово поле	записва броят на възрастните птици, които са наблюдават.
Брой малки в гнездото	Числово поле	Запис на броя малки в гнездото.
Гнездото НЕ се обитава от ПОВЕЧЕ от една година	Числово поле	Запис на приблизителната година от която не е обитавано гнездото.
Данни за загинали малки от ел.ток	Числово поле	Брой малки загинали от ел. ток. (токов удар от късо съединение)
Данни за загинали малки изхвърлени от родителите	Числово поле	Брой малки изхвърлени от родителите.
Загинали по други причини	Числово поле	Брой малки загинали по други причини.
Причина	Текстово поле	Запис на причината за загиването на малките в свободен текст.
Бележки	Текстово поле	Запис на бележки и коментари в свободен текст.
Снимки	(Камера на мобилното устройство) Добавяне на снимка	Заснемане на обект. Добавяне на снимка - подробно описано ТУК .

Мобилно приложение SMARTBIRDS PRO

Обща информация

Езикът на приложението (български или английски) зависи от системните настройки на вашето мобилно устройство. Настройката за език се проверява по време на инсталацията на приложението. Затова, например, ако искате да инсталирате приложението на български, но телефонът ви е на английски, преди инсталация променете временно езика на системата на български, инсталирайте SMARTBIRDS PRO, и върнете езика обратно на английски.

Всички примерни снимки показани тук са направени на таблет със 7-инчов дисплей. Имайте предвид, че приложението може да изглежда малко по-различно в зависимост от версията на Андроид, която ползвате, както и ако устройството ви е с различен размер на екрана.

Начален экран

На началният экран на приложението са разположени следните бутони:

[Начало] – При натискане на този бутон стартираме базовата форма за основна информация за вашите наблюдения.

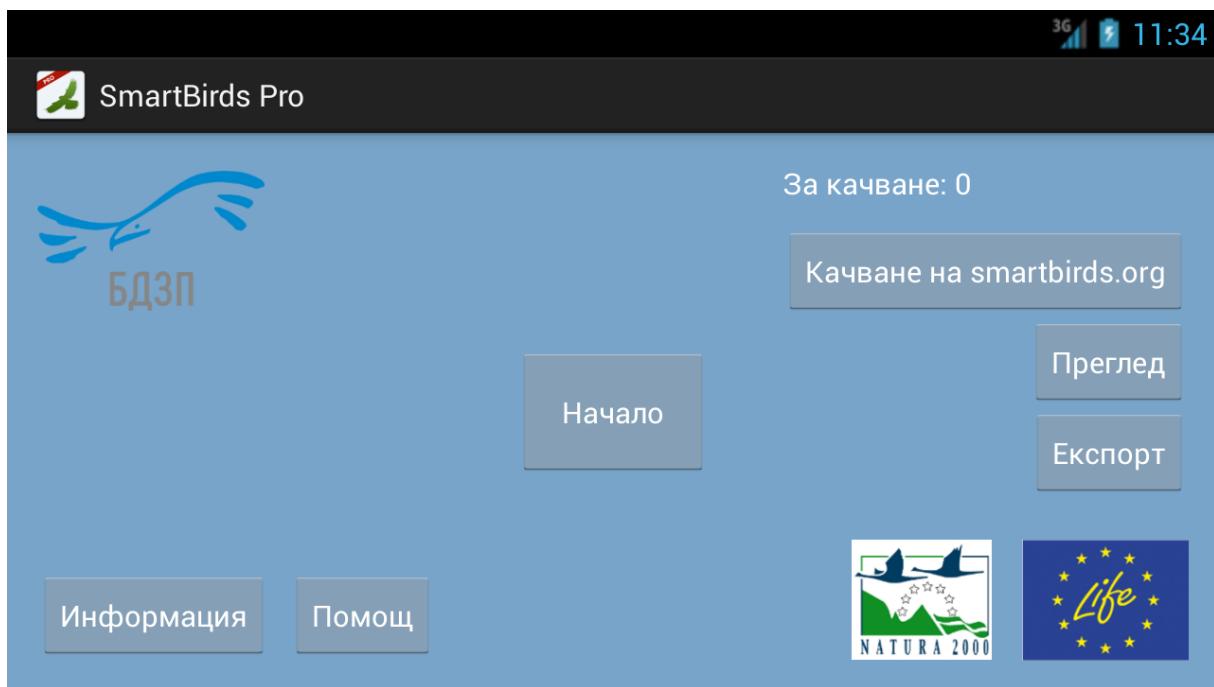
[Информация] – дава информация за приложението.

[Помощ] – зарежда настоящия документ.

[Качване на smartbirds.org] – качва на [SMARTBIRDS.ORG](#) новите наблюдения, които още не са качвани на сървъра. Броят мониторинги които не са качени на сървъра е видим над бутона след текста **[За качване]**.

[Преглед] – дава възможност да прегледате реализираните от вас записи, както и да направите корекции.

[Експорт] – прави архив на данните, който можете да изпратите по електронна поща, гугъл диск и др..

Начален еcran

Начало на мониторинг

Терминът “мониторинг” в приложението означава едно или повече наблюдения, събрани през кратък период, напр. това са наблюдения извършени в рамките на два часа при посещение на един водоем. Поредица от такива посещения могат да бъдат използвани като част от цялостна мониторингова схема.

Основната (начална) форма за базова информация има следните условности:

Задължителни полета – задължителните полета за попълване са „Източник“ и „Място“.

Полето „Място“ се попълва автоматично на база най-близко населено място когато сме на територията на България (но може да бъде променяно). Бутона може да бъде използван за актуализиране на позицията. При ползване в чужбина полето се попълва ръчно.

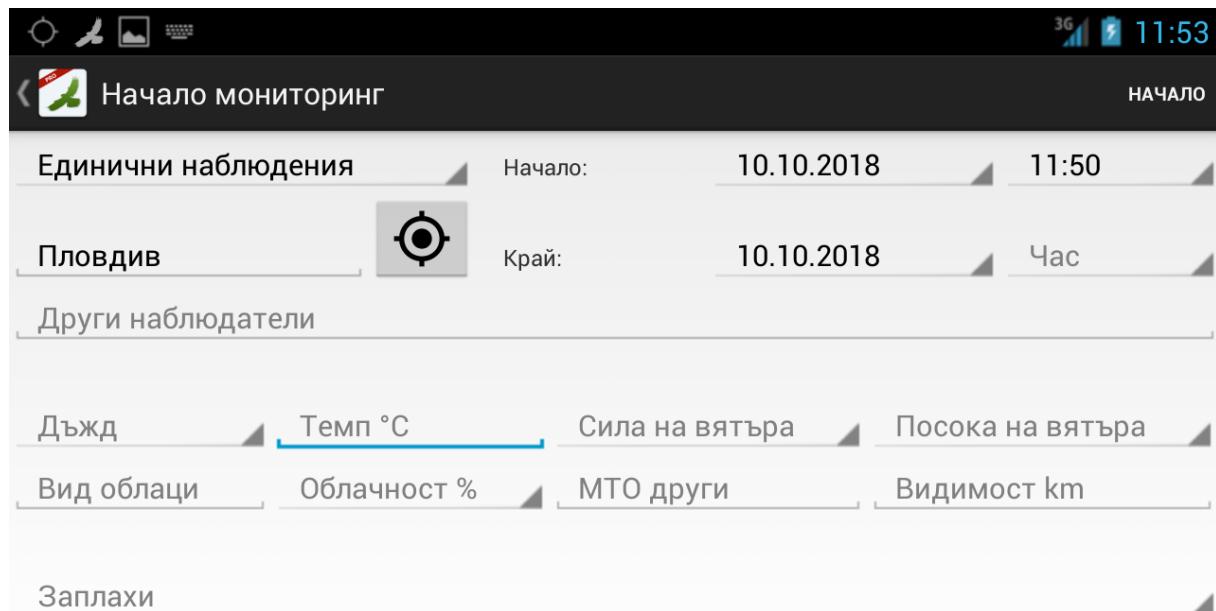
Полетата „Начало“ и „Край“ (дата и час) се попълват автоматично при стартиране на мониторинга и при завършване на мониторинга (на база настройките на мобилното устройство, но могат да бъдат коригирани до завършване на мониторинга).

Полето „Други наблюдатели“ показва при отваряне на формата последно въведенния текст.

Данните за метеорологичните условия, видимост, заплахи и бележки не са задължителни полета в приложението, но се изискват от повечето схеми за мониторинг.

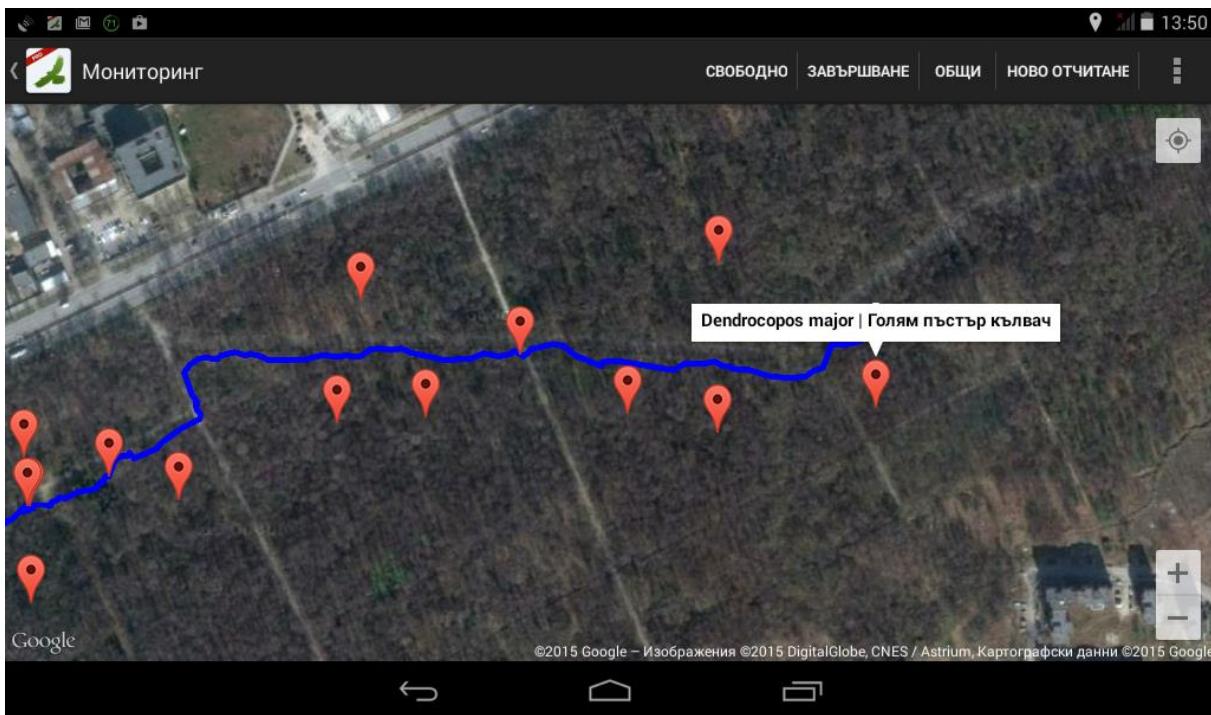
⚠ Данните от тази форма могат да бъдат променяни чрез мобилното приложение само до завършване на мониторинга или след качването им на сървъра, за разлика от данни за видовете които могат да бъдат коригирани и при завършен мониторинг, който още не е качен на сървъра!

*Начало на мониторинг – след попълване на общата форма чрез бутона **Начало** в горния десен ъгъл се стартира мониторинга. Може да се върнете впоследствие на тази форма и да променяте данните, като съответно текстовете в заглавката ще бъдат “Редакция на обща форма” и “Запис”.*

Основна (Начална) форма за базова информация.

На долната фигура е представен стартиран мониторинг. На екрана се виждат сателитна карта на мястото където се намирате, както и следа (трак) в син цвят, показваща маршрута който сте изминали (позицията се запазва всяка секунда), точките на записани наблюдения (червените балончета), както и набор от бутони.

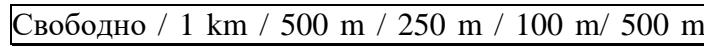

Стартиран мониторинг

В горната лента над картата са разположени следните бутони, от ляво на дясно (при по-малък дисплей някой бутони като този за мащаба автоматично стават част от бутона меню):

- дава възможност да отмените мониторинга, след предупреждение и допълнително потвърждение от ваша страна.

– Конкретния текст на бутона индицира избрания мащаб на картата. Заключва екрана при фиксиран мащаб (1 km; 500 m, 250 m, 100 m), или позволява свободна промяна на мащаба на картата (Свободно). Избраната от вас настройка за мащаб се запазва и се използва по подразбиране при следващото стартиране на нов мониторинг.

– За да приключите мониторинг избирате **Завършване**. Приложението ви връща към общата форма, за да потвърдите данните (“Редакция на обща форма”). При последващо натискане на **Завършване** запазвате данните събрани по време на мониторинга. Това приключва мониторинга и ви връща на началния екран. Ако не искате да приключите мониторинга, в общата форма може да изберете бутона

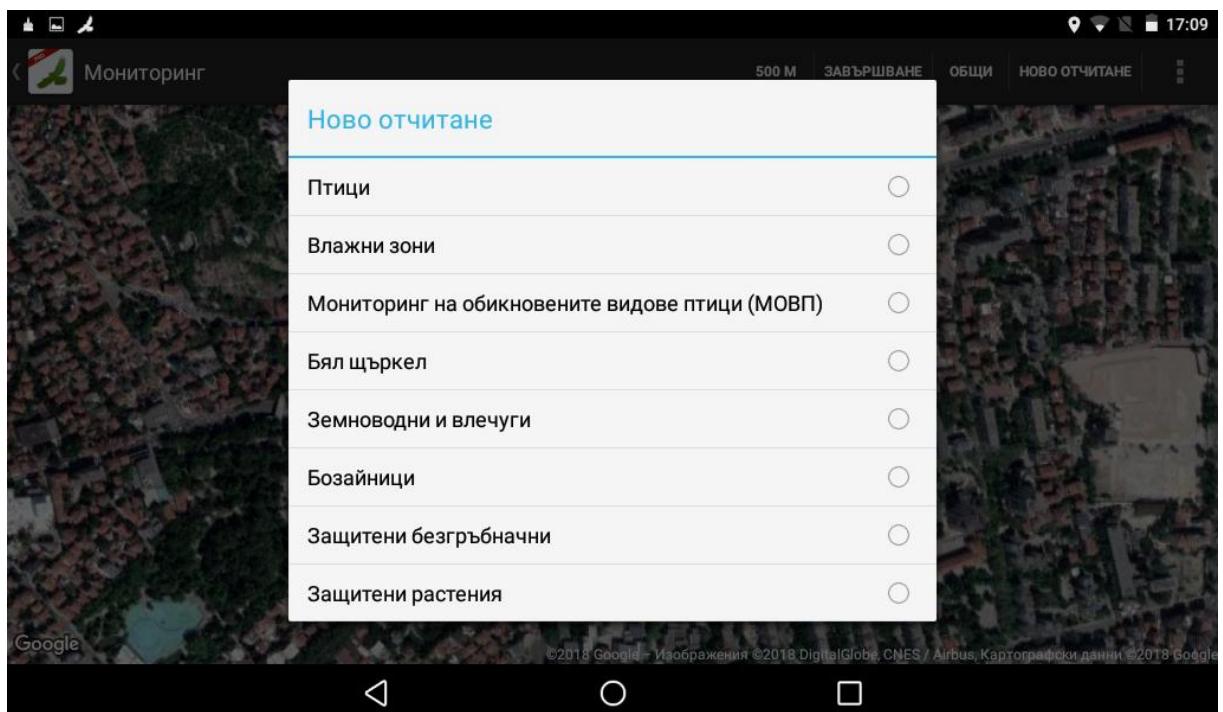
Редакция на обща форма и да продължите събирането на данни.

Общи – дава възможност за редакция на общите данни чрез форма “Начало мониторинг”.

Ново отчитане – Ако няма избрана форма за това какво наблюдение записвате, при първото отчитане на вид излиза диалогов прозорец, чрез който можете да изберете коя форма за събиране на данни да бъде активирана, напр. Птици (общ формулар за наблюдаваните птици), Мониторинг на обикновените видове (МОВП формулар), Земноводни и влечуги, Бозайници и т.н.. Избраната форма остава по-подразбиране и при следващ запис на наблюдение се отваря автоматично. Може да бъде сменяна текущо.

По подразбиране, при натискане на „Ново отчитане“, координатите на наблюдението са идентични с позицията на GPS-а ви в момента. Избор на отчитане може да се направи и при еднократно натискане върху картата. Тази опция е изключително удобна за точно отчитане на местоположението на наблюдавания вид, особено когато се касае за едри птици или бозайници, които наблюдавате от по-голямо разстояние.

⚠ Ако бутонът е неактивен, това означава, че GPS-ът на устройството ви не е активиран или в момента няма достатъчно силен сигнал за да ви позиционира.

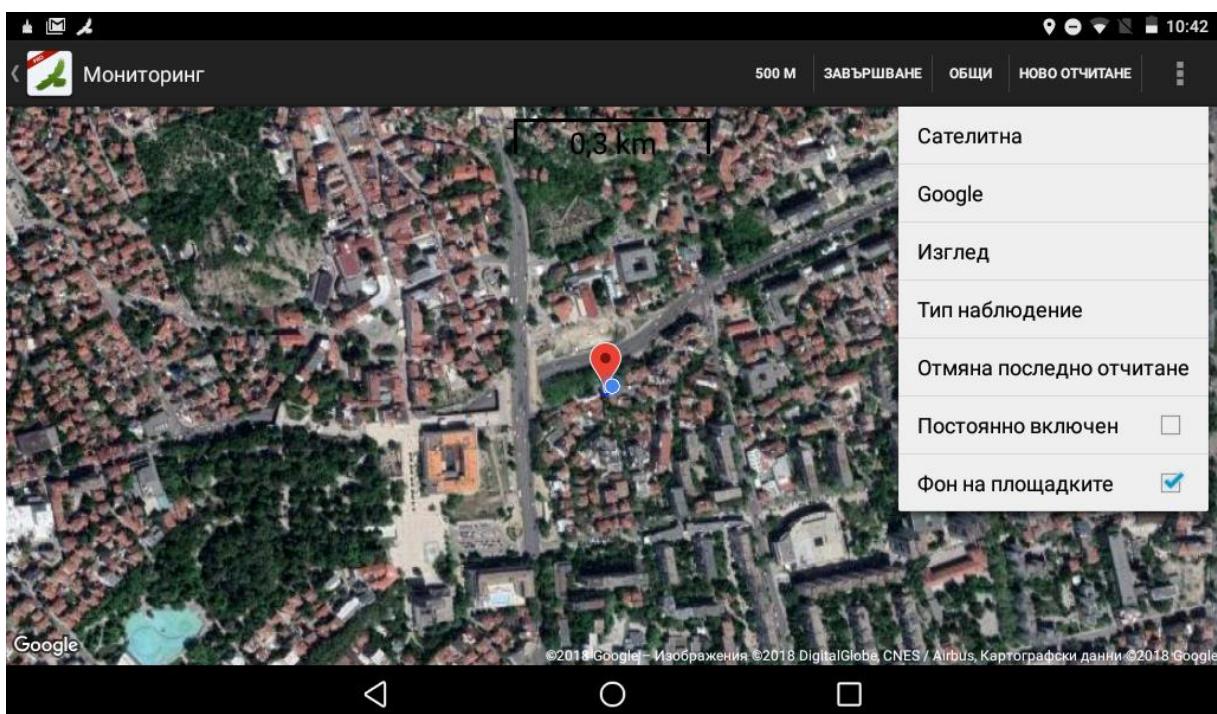

Ново отчитане

Смяната на формата може да бъде направена при продължителен натиск на екрана или от менюто → **тип наблюдение** → **желана форма**.

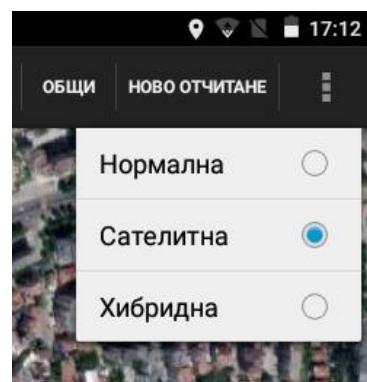
⚠ Важно е да се знае, че при едно посещение на терен (стартиран мониторинг), вие можете да събирате данни както за птици (форма за птици), така и за видове от другите форми (напр. Защитени растения, Бял щъркел, Земноводни и влечуги, Бозайници). Т.е. ако при обхода на трансекта на МОВП площадка регистрирате бозайник, можете да смените формата с тази за влечуги и бозайници, да запишете бозайника и след това да се върнете на МОВП формата и да продължите обхода на трансекта. Общата информация (място, наблюдател, дата, час и т.н.) от различните типове наблюдения автоматично бива свързана към всички записани наблюдения.

Меню () – предоставя следните възможности:

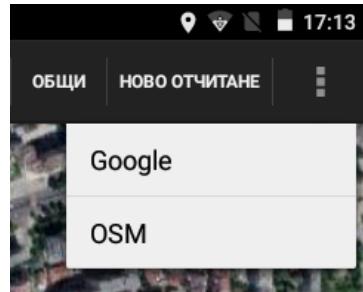

Тип на картата – когато използвате карти от Google, имате възможност за избиране на следните типове карти:

- Нормална
- Сателитна
- Хибридна

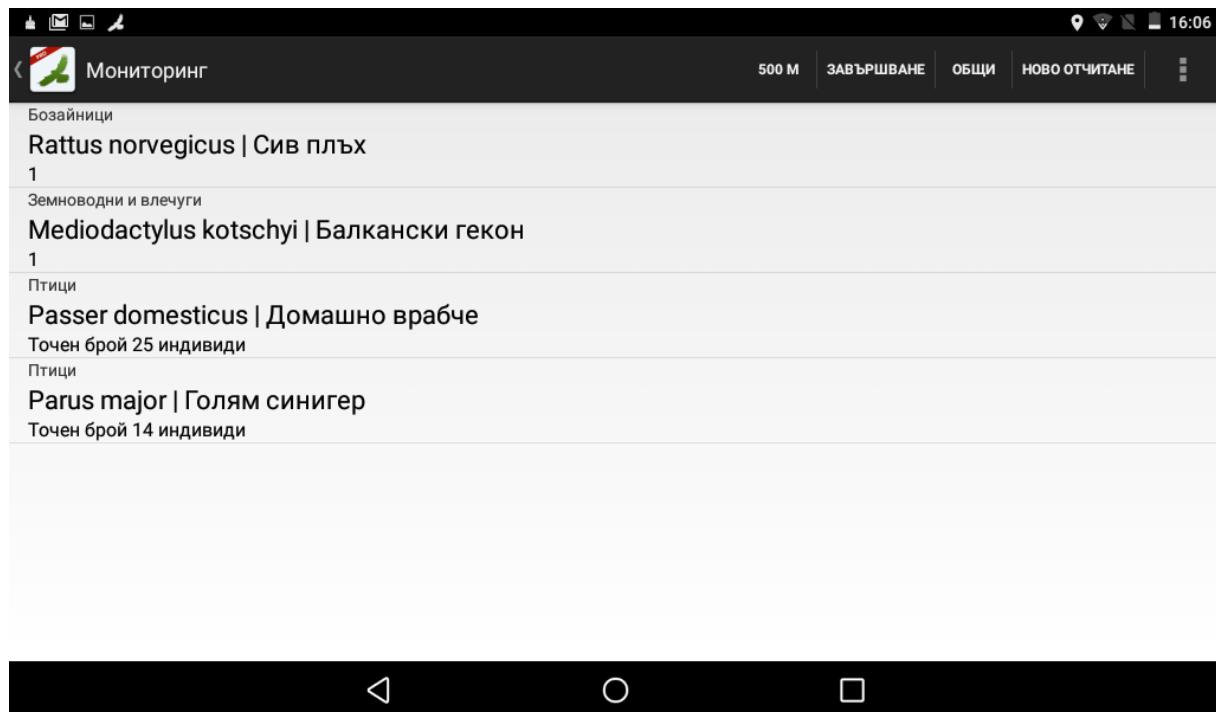

Карта от: – Тук се избира каква карта да бъде заредена: Google или OSM (Open street map).

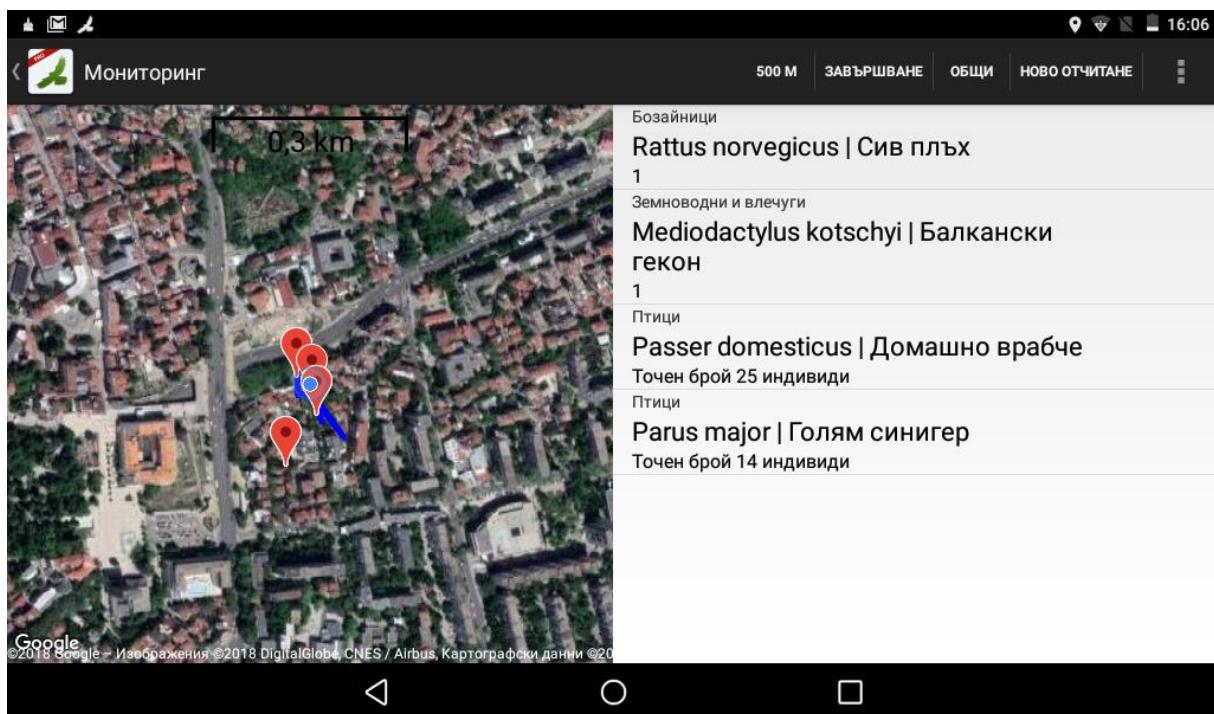

Изглед – тук настройвате как да изглежда вашия еcran при събиране на данните:

- Карта - на екрана се вижда карта с отбелязаните наблюдения
- Списък - виждате само пълен списък с регистрираните видове

- Комбинирано - виждаме карта + пълен списък с регистрираните видове (препоръчителен вариант)

Отмяна на последното отчитане – отменя последния запазен запис след предупреждение и последващо потвърждение от ваша страна.

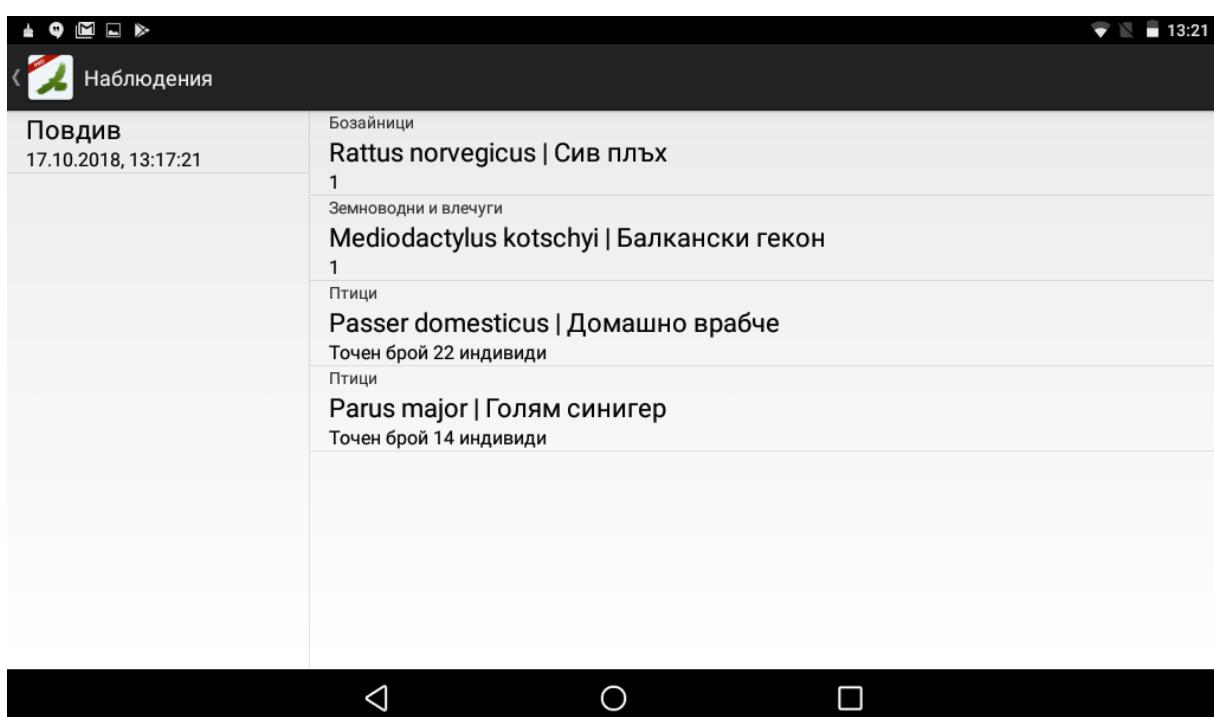
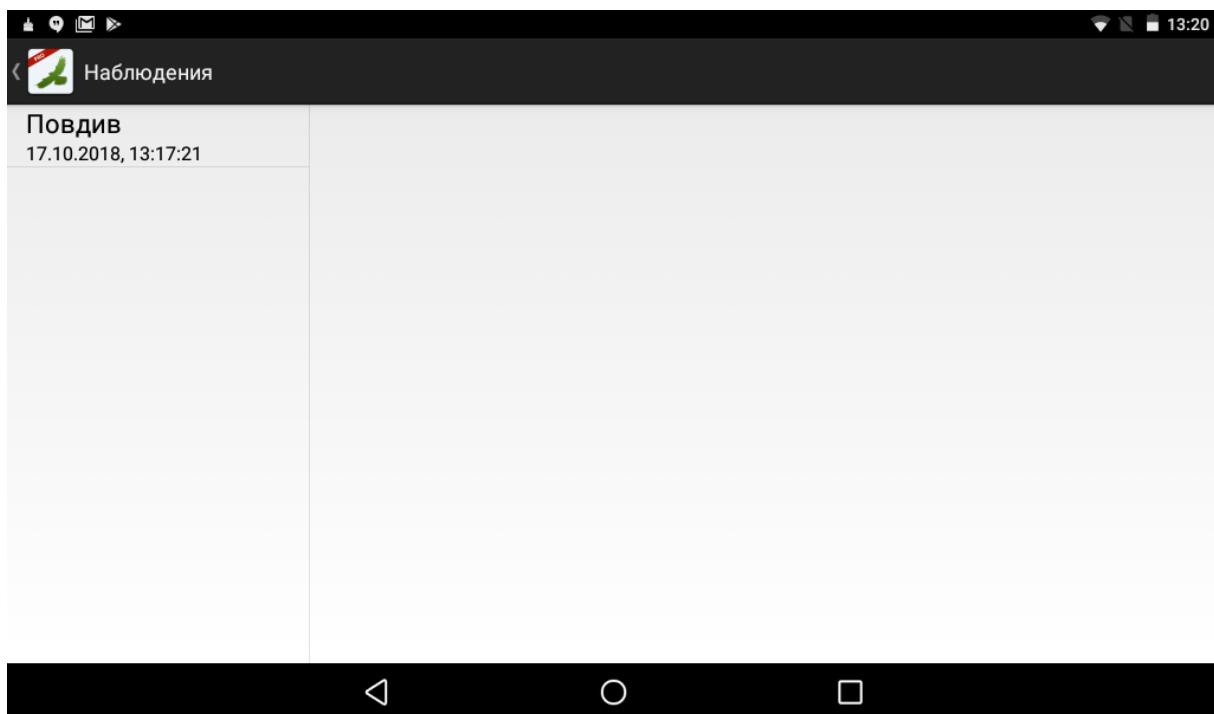
Постоянно включен – държи екрана на устройството постоянно включен.

⚠ При ползване на тази опция, консумацията на ток от батерията е много висока!

Редакция на наблюдение

Мобилното приложение позволява редакция на отделните наблюдения, както при стартиран, така и при завършен мониторинг (който все още не е качен на сървъра):

- При стартиран мониторинг: Всяко направено наблюдение може да бъде редактирано, след като бъде избрано от списъка (изгледите Списък и Комбинирано) или се “кликне” върху избран пин директно от картата.
- При завършен мониторинг: От началния екран се избира бутона **Преглед**, където може да видите списък със завършените мониторинги (групи от наблюдения). В нашия случай е само един (“Пловдив”), ако го изберем ще достигнем и до списъка с регистрираните видове където може да си изберете този който искате да коригирате.

⚠ При завършен мониторинг може да коригирате само видово специфична информация, но не и тази от общата форма!

Когато стартирате ново отчитане (в случая „Птици“,), откривате два важни бутона:

+ снимка – приложението дава възможност за заснемане чрез вграден в мобилното устройство фотоапарат на три снимки за всяко наблюдение, като името на генерираните файлове (*.jpg) автоматично се добавя към поле във формата. При експорт на данните снимките се включват автоматично в архива.

Когато искате да правите повече снимки по време на наблюдението с външен фотоапарат, синхронизирайте часа и датата на мобилното устройство с тези на фотоапарата. С помощта на безплатен софтуер като например GPicSync, можете автоматично да позиционирате географски вашите снимки от външния фотоапарат с координатите от трака от SmartBirds Pro (тъй като записа на координати в трака се извършва на всяка секунда).

Запис – записва наблюдението и ви връща към предишния еcran в готовност да въведете ново наблюдение.

Изглед на отделните форми, представени в систематичен ред

Типа и същността на полетата са представени в табличен вид [ПО-ГОРЕ](#).

Форма Мониторинг на обикновените видове птици (МОВП)

The screenshot shows the SmartBirds Pro app's data entry screen for bird monitoring. At the top, there's a header bar with the title 'Мониторинг на обикновените видове птици (МОВП)' and several status icons. Below the header are several input fields:

- 'Вид научно име' (Scientific Name) with a dropdown arrow.
- 'Поверително' (Confidential) with a checkbox.
- 'Разстояние' (Distance) with a dropdown arrow.
- 'Брой индивиди' (Number of individuals) with a dropdown arrow, currently highlighted.
- 'Първостепенно местообитание' (Primary habitat) with a dropdown arrow.
- 'Второстепенно местообитание' (Secondary habitat) with a dropdown arrow.
- 'Площадка' (Plot) with a dropdown arrow.
- 'Посещение номер' (Visit number) with a dropdown arrow.
- 'Номер на участък' (Plot number) with a dropdown arrow.

At the bottom of the screen are standard Android navigation buttons: back, home, and recent apps.

Форма Птици

The screenshot shows the main data entry screen for birds. At the top, there are tabs for 'Птици' (Birds), 'Основни' (General), and 'Допълнителни' (Additional). The 'Основни' tab is selected. On the right side of the header are buttons for '+ СНИМКА' (Take Photo) and 'ЗАПИС' (Record). The main area contains fields for recording data:

- Accipiter nisus** (Species name)
- Малък ястreb** (Common name)
- Индивиди** (Individuals): Value 1.
- Точен брой** (Exact count): Min. and Max. values.
- Поверително** (Confidential) checkbox.
- Пол** (Gender).
- Възраст** (Age).
- Статус на вида** (Status).
- Поведение** (Behavior).

At the bottom of the screen are standard Android navigation icons: back, home, and recent apps.

A) Основни данни за вида

The screenshot shows the 'Допълнителни' (Additional) data form. The 'Основни' tab is selected at the top. On the right side of the header are buttons for '+ СНИМКА' (Take Photo) and 'ЗАПИС' (Record). The main area contains fields for recording additional data:

- Мъртъв индивид (причини)** (Dead individual (cause))
- Субстрат** (Substrate): Value Дърво (Tree).
- Местоположение на дървото** (Location on tree): Value Височина на дървото (Tree height).
- Мътене** (Nestling): Value Маркировка (Marking).
- Брой оперени малки в гнездото** (Number of operculated chicks in the nest): Value Височина на гнездото (Nest height).
- Брой яйца** (Number of eggs): Value Местоположение на гнездото (Nest location).
- Брой излетели малки** (Number of fledged chicks): Value Брой пухови малки (Downy chicks).
- Възраст, женска** (Age, female): Value Охрана на гнездото (Nest protection).
- Възраст, мъжка** (Age, male): Value Гнездови успех (Nest success).
- Земеползване, радиус от 300 м** (Territory use, radius 300 m).
- Бележки** (Notes).

At the bottom of the screen are standard Android navigation icons: back, home, and recent apps.

B) Допълнителни данни и метрични показатели

Форма Влажни зони

Формата е адаптирана за събиране на базова информация за птици, които са концентрирани в голяма численост и с голямо видово разнообразие на сравнително малка територия (най-често зимни струпвания във влажни зони или миграция). Всички записи в стартираната форма са с едни и същи географски координати.

⚠ Всички събрани данни от тази форма, се интегрират във форма Птици в базата данни.

The screenshot shows a mobile application interface for data entry. At the top, there's a header bar with icons for signal strength, battery, and time (17:18). The title 'Влажни зони' (Wetland Zones) is displayed, along with a small bird icon. On the right side of the header is a button labeled 'ЗАПИС' (Record).

The main area contains three data entry fields:

- The first field shows 'Anas platyrhynchos' (Zelenogлава патица) with a count of '1', sex 'Женски' (Female), and age 'Ad' (Adult). There is also an 'X' button to clear the record.
- The second field shows 'Fulica atra' (Лиска) with a count of '15+58', sex 'Пол' (Sex), and age 'Възраст' (Age). There is also an 'X' button to clear the record.
- The third field is for 'Вид научно име' (Scientific Name) and includes fields for 'Брой' (Count), 'Пол' (Sex), and 'Възраст' (Age), followed by an 'X' button.

At the bottom of the screen is a numeric keypad with the following layout:

#	\$	&	-	-	^	1	2	3	?
@	(	)	=	+	>	4	5	6	!
{&=	,	:	%	/	<	7	8	9	⌫
abc	"	—	*		⌄	,	0	.	→

Below the keypad are four navigation icons: a downward triangle, a circle, a square, and a rectangle.

Форма Земноводни и влечуги

The screenshot shows the 'Основни' (Basic) tab selected in the top navigation bar. The species is identified as *Mediodactylus kotschyi*, described as 'Балкански гекон'. A checkbox labeled 'Поверително' (Confidential) is checked. Below the species name, there are fields for 'Пол' (Gender), 'Възраст' (Age), and a value '1'. There are also fields for 'Заплахи, констатации' (Findings) and 'Маркировка' (Marking). A note 'Разстояние от оста' (Distance from the midline) is present. The bottom navigation bar includes standard Android icons for back, home, and recent apps.

A) Основни данни за вида

The screenshot shows the 'Допълнителни' (Additional) tab selected in the top navigation bar. It displays various metric fields: 'SCL/L (mm)', 'MPL/Lcd/C (mm)', 'MCW/A (mm)', 'H /Lcap/Pl (mm)', 'T на субстрата', 'T на в-ха', 'Sq ventr', 'Sq caud', 'Тегло (g)', 'T на клоака', and 'Sq dors'. The bottom navigation bar includes standard Android icons for back, home, and recent apps.

B) Допълнителни данни - метрични показатели

Форма Бозайници

This screenshot shows the 'Основни' (Main) tab of the 'Бозайници' (Mammals) form. The top navigation bar includes icons for back, forward, and search, along with the title 'Бозайници'. Below the title are tabs for 'Основни' (selected) and 'Допълнителни'. On the right side of the header are buttons for '+ СНИМКА' (Take Photo) and 'ЗАПИС' (Record). The main content area contains several input fields: 'Вид' (Species), 'Пол' (Gender), 'Възраст' (Age), 'Поверително' (Confidential) checkbox, 'Заплахи, констатации' (Diseases, findings), 'Маркировка' (Marking), 'Разстояние от оста' (Distance from the spine), 'Местообитание' (Habitat), and 'Бележки' (Notes). At the bottom are standard Android navigation buttons: back, home, and recent apps.

A) Основни данни за вида

This screenshot shows the 'Допълнителни' (Additional) tab of the 'Бозайници' (Mammals) form. The top navigation bar is identical to the previous screenshot. The main content area contains input fields for 'L', 'C', 'A', 'Pl', 'Тегло (g)' (Weight in g), 'Т на субстрата' (Temp on substrate), and 'Т на в-ха' (Temp in rectum). At the bottom are standard Android navigation buttons: back, home, and recent apps.

B) Допълнителни данни - метрични показатели

Форма Защитени безгръбначни

Защитени безгръбначни

+ СНИМКА ЗАПИС

Вид

Поверително

Пол

Възраст

1

Заплахи, констатации

Маркировка

Местообитание

Бележки

Форма Защитени растения

Защитени растения   Основни   Допълнителни   + СНИМКА   ЗАПИС

Целеви вид   Поверително

Отчетна единица   Фенологична фаза

Численост   Плотност (кв. м)   Проективно покритие

Надморска височина   м н.в.   Местообитание

Заплахи и въздействия

Бележки

A) Основни данни

Защитени растения   Основни   Допълнителни   + СНИМКА   ЗАПИС

Съпътстващи видове   X

B) Допълнителни данни за съпътстващи видове

Форма Бял щъркел

Бял щъркел

+ СНИМКА | ЗАПИС | 14:45

1. ГНЕЗДОТО НА БЕЛИТЕ ЩЪРКЕЛИ Е ВЪРХУ:

Основен тип на субстрата: Стълб
 Гнездо на изкуствена платформа
Дърво: Вид стълб
 Гнездо на изкуствена поставка направена от човек Сграда
Гнездо на друг вид субстрат

2.

Гнездото тази година НЕ се обитава от БЕЛИТЕ щъркели Тази година в гнездото са се появили една/две птици
Приблизителна дата на появяване на щъркелите Приблизителна дата на изчезване на щъркелите

3. В ГНЕЗДОТО НЕ СЕ ВИЖДАТ МАЛКИ

Тази година в гнездото са се появили

4. В ГНЕЗДОТО ИМА:

Брой малки в гнездото

5.

Гнездото НЕ се обитава от ПОВЕЧЕ от една година

6. ДАННИ ЗА ЗАГИНАЛИ МАЛКИ

Данни за загинали малки от ел. ток   Данни за загинали малки изхвърлени от родителите

◀ ○ □

Запазване на сървите данни от наблюденията

Ако искате да имате копие от данните е препоръчително преди това да си направите архив на данните чрез бутона **Експорт**, който можете да изпратите по електронна поща, Google Disk и др.. Имайте предвид, че особено ако имате и снимки към наблюденията, архивът може да надвиши лимита за големина на e-mail към Вашата пощенска кутия: например, за Gmail, ограничението е 20 MB.

Изходни данни от мобилното приложение

Данните се запазват в папка, намираща се на мястото на инсталация на програмата SMARTBIRDS PRO (вътрешна памет на мобилното устройство или външна SD памет), в директория storage\sdcard0\android\data\org.bspb.smartbirds.pro\files.

За всеки мониторинг се създава отделна папка като името ѝ е съставено по шаблона година месец ден час минута секунда + произволна комбинация от букви и цифри.

Данните от всяка форма се събират в отделна таблица във формат *.csv (Comma separated values), с encoding UTF-8 и с разделител (,).

form_birds.csv – данни от форма птици

form_cbm.csv - данни от мониторинга на обикновените видове птици

form_herptile.csv - данни от форма земноводни и влечуги

form_ciconia.csv - данни за белия щъркел

form_humid.csv - данни от форма влажни зони

form_invertebrates.csv - данни за защитени и други насекоми

form_mammal.csv - данни за бозайници

form_plants.csv - данни за защитени и други растения

Следите се записват в *track.gpx*, като записи на координати се извършва на всяка секунда.

Изображенията се запазват в *.jpg.

Често задавани въпроси

Как мога да превключка от една форма на друга при работа с мобилното приложение?

Преминаването от една форма (например „Птици“) към друга форма (напр. „Земноводни и Влечуги“) става по два начина:

1. С натискане и задържане върху картата (при изглед с карта), докато се появи избора на форми.
2. В горния десен ъгъл се избира бутона с трите точки който отваря меню, откъдето може да се избере типа на наблюдение.

Какво да направя когато след опит за качване на данните на сървъра все още имам записи за качване?

Вероятните причини за това са следните:

1. Прекъсване на интернет връзката - дайте “качване на smartbirds.org” още веднъж;
2. Голям размер на файла на следата “track.gpx”, например, ако сте забравили да завършите мониторинг за дълъг период от време повече от 20 ч. Решение:
  - Направете “експорт” на данните в мобилното приложение за да запазите архив от сировата информация.
  - Посредством програма за работа с файлове (file manager), вижте големината на генерирания трак “track.gpx” в мобилното си устройство. Данните на мобилното приложение се пазят в следната директория: storage\sdcard0\android\data\org.bspb.smartbirds.pro\files\име на папката със записите.
    - i. Ако файлът е с голям размер (>10 mb), може да го изтриете.
    - ii. Друг вариант е да отворите файла с текстов редактор и да изтриете излишните данни (акопомните кога приблизително сте приключили с теренните наблюдения). Тук показваме края на примерен gpx файл: данните за всяка точка се запазват между отварящ таг <trkpt ....> и затварящ таг </trkpt>, като вътре може да видите информация за координатите, надм. височина, и времето (по UTC!!!) по което може да се ориентирате от къде да изтриете излишната информация.

⚠ Внимавайте като изтривате, да триете целия текст между отварящия таг <trkpt ....> и затварящия таг </trkpt>.

⚠ Краят на файла трябва да завърши със затварящи тагове </trkseg>, </trk>, и </gpx>.

Примерен край на GPX файл:

```
<trkseg>
<trkpt lat="43.00576166666665" lon="23.2329116666667">
    <ele>605.8</ele>
    <time>2015-04-18T08:11:56Z</time>
</trkpt>
```

- ```
</trkseg>
</trk>
</gpx>

  - Влезте в мобилното приложение и изберете качване на smartbirds.org още веднъж.
```

### **След като отворя \*.csv файла на компютъра си данните са ми на маймуница, какво да правя?**

Вижте точка “[ЕКСПОРТ НА ДАННИТЕ](#)”.

### **Представеното ID във формите уникално ли е?**

Да, ID на записите е уникално.

### **Къде се пазят данните в моето мобилно устройство?**

Всички данни физически се пазят в следния път на устройството storage\sdcard0\android\data\org.bspb.smartbirds.pro\files. Данните се запазват там и след [Качване](#) или [Експорт](#).

### **Как да ползвам карти офлайн?**

Предлагаме ви два лесни варианта да свалите карта и да я ползвате на терен без да имате достъпен интернет.

- 1) Чрез използване на Google Maps: Когато имате достъп до интернет, стартирайте мониторинг и разгледайте детайлно територията (например използвайки Google Satellite варианта) която ви интересува при свободен машаб, като сменяте различни машаби. Прекратете мониторинга без да го запазвате. Когато отидете на терен, картата трябва да е достъпна без да ползвате интернет. Имайте предвид, че това работи, защото кеширате данните в Google Maps; съответно ако изчистите кеша на приложението Google Maps и/или го ползвате активно и визуализирате през него други територии, запаметената карта която сте заредили през SmartBirds ще бъде изтрита.
- 2) С помощта на програмата [MOBILE ATLAS CREATOR](#). Тя е един от най-добрите и леки софтуери за генериране на карти. Създайте си картата с помощта на софтуера. След като сте създали картата, разархивирайте файла и преименувайте папката "MapquestOSM", а след това архивирайте отново в \*.zip. Копирайте файла в папка "osmdroid" на sd картата или директно на устройството (osmdroid/MapquestOSM.zip)

### **Мога ли да визуализирам \*.kml файлове на картата?**

Създайте файл с име area.kml, от тип „единични полигони или линии“. Поставете KML файла в директория /smartbirdspro/ или на външната памет (SD card), или директно на устройството (Internal storage).

**⚠ Файлът трябва да се назава задължително "area.kml"!**

Устройството работи единствено с \*.kml файлове от тип „единични полигони или линии“!

**Открих грешка / Имам идеи за подобряване работата на SmartBirds**

Моля, пратете ни вашите коментари и предложения на smartbirds.pro@bspb.org.